

Гарчиг

1.	ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА.....	1
1.2.	Төслийн товч танилцуулга	3
1.3.	Уурхайн хүчин чадал.....	3
1.4.	Уурхайн ажиллах горим	3
1.5.	Уурхайн ажиллах хүчин	3
1.6.	Уулын ажлын төлөвлөгөө.....	3
1.7.	Уурхайн тээвэр.....	4
2.	ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ.....	6
3.	БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТУХАЙН ЖИЛИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ ...	8
4.	СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ.....	9
4.1.	Агаар мандалд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг багасгах төлөвлөгөө.....	9
4.2.	Усан орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг багасгах төлөвлөгөө.....	10
4.3.	Хөрсөн бүрхэвч, гадаргын хэлбэр сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах, нөхөн хамгаалал хийх чиглэлээр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	11
4.4.	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө	13
4.5.	Биологийн олон янз байдлын дүйцүүлэн хамгаалах төлөвлөгөө.....	13
4.6.	Нүүлгэн шилжүүлэлт, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөө	13
4.7.	Түүх, соёлын өвийг хамгаалах төлөвлөгөө.....	13
4.8.	Осол эрсдлийн менежментийн төлөвлөгөө.....	14
4.9.	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө.....	16
4.10.	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр.....	18
4.11.	Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө.....	20
4.12.	БОМТ-ний хэрэгжилтийн талаар нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнах төлөвлөгөө	21

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ

Хүснэгт 1.	Төслийн талбайн координат цэг.....	2
Хүснэгт 2.	2022 онд ажиллах хоног	3
Хүснэгт 3.	Уулын ажлын төлөвлөгөө	4
Хүснэгт 4.	Үйлдвэрлэлийн нөөц	4
Хүснэгт 5.	Уулын ажлын календарь төлөвлөгөө	5
Хүснэгт 6.	Болзошгүй сөрөг нөлөөллийн үнэлгээний нэгдсэн дүн	6
Хүснэгт 7.	Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийн тайлбар	6
Хүснэгт 8.	Усны нөөцөд үзүүлэх нөлөөллийн тайлбар.....	6
Хүснэгт 9.	Ургамлан нөмрөгт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийн тайлбар	6
Хүснэгт 10.	Амьтны аймагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийн тайлбар	6
Хүснэгт 11.	Шимт хөрсөнд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийн тайлбар	7
Хүснэгт 12.	Нийгэм эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл.....	7
Хүснэгт 13.	Агаар мандалд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг багасгах төлөвлөгөө	9
Хүснэгт 14.	Усан орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг багасгах төлөвлөгөө.....	10
Хүснэгт 15.	Хөрсөн бүрхэвч, гадаргын хэлбэр сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах, нөхөн хамгаалал хийх чиглэлээр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ.....	11
Хүснэгт 16.	Нөхөн сэргээлтийн зардал.....	13
Хүснэгт 17.	Биологийн олон янз байдлын дүйцүүлэн хамгаалах төлөвлөгөө.....	13
Хүснэгт 18.	Төслийн явцад хэрэгжүүлэх түүх, соёлын өвийг хамгаалах төлөвлөгөө	14
Хүснэгт 19.	Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө.....	15
Хүснэгт 20.	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	16
Хүснэгт 21.	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн зардал	19
Хүснэгт 22.	Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө.....	20
Хүснэгт 23.	БОМТ-ний хэрэгжилтийн талаар нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчид оролцогч талуудад тайлагнах хуваарь	21
Хүснэгт 24.	БОМТ-ний нийт зардал	22

ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ

Зураг 1.	Төслийн талбайн байршил.....	2
Зураг 2.	Уулын ажил.....	5

1. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

1.1.Төслийн ерөнхий мэдээлэл

Төсөл хэрэгжүүлэгч:

“Фриендшип ресурсис” ХХК

УБД: 9011496062, РД: 5877288

Төслийн нэр:

“Далангийн нүүрсний ордыг ил аргаар олборлох” төсөл

Төслийн зорилго:

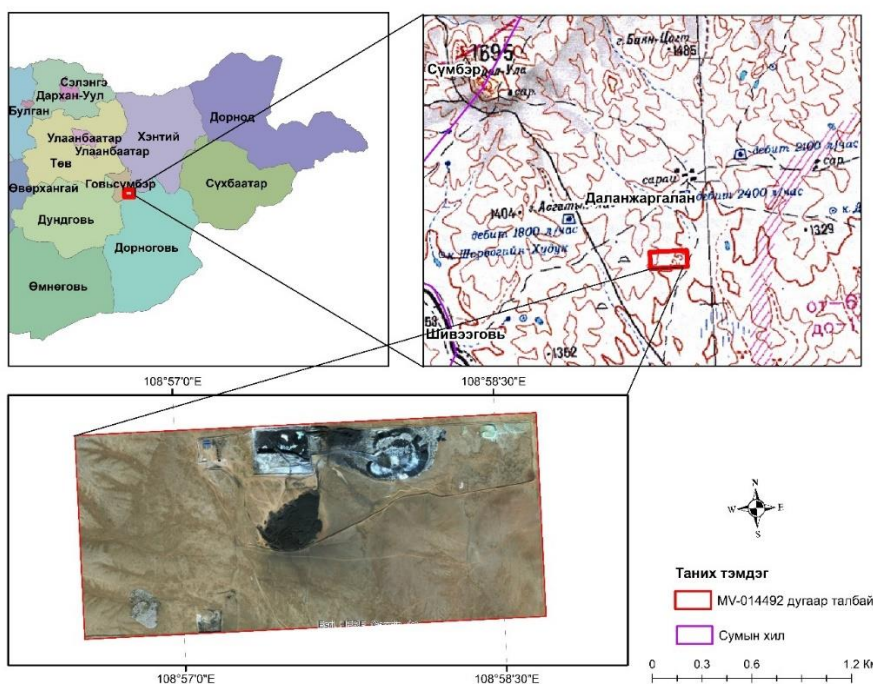
Уул уурхайн үйлдвэрлэл хөгжүүлж нүүрс олборлох

Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрлийн дугаар: MV-014492

Төслийн талбайн байршил: MV-014492 тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл бүхий талбай нь Дорноговь аймгийн Даланжаргалан сумын нутаг Далан хэмээх газар. Улаанбаатар хотоос зүүн урагш 270 км-т, Даланжаргалан сумаас хойд зүг 28 км-т тус тус байрлана.

Хүснэгт 1. Төслийн талбайн координат цэг

№	Уртраг	Өргөрөг
1	108° 57' 51.63" E	46° 07' 11.66" N
2	108° 57' 51.63" E	46° 07' 31.66" N
3	108° 56' 41.64" E	46° 07' 31.65" N
4	108° 56' 41.64" E	46° 07' 11.66" N

Зураг 1. Төслийн талбайн байршил

1.2. Төслийн товч танилцуулга

Тусгай зөвшөөрлийн талбай нь засаг захиргааны нэгжийн хуваариар Дорноговь аймгийн Даланжаргалан сумын нутаг бөгөөд Улаанбаатар хотоос зүүн урагш 270 км, төмөр замын 25-р зөрлөг болон Улаанбаатар-Сайншандыг холбосон автозамаас 24 км, Даланжаргалан сумаас баруун хойш 28 км зайд байршина.

Далангийн талбай нь Дорноговь аймгийн Даланжаргалан сумын нутагт орших Алагтоогогийн нүүрсний ордын нэг хэсэг болох бөгөөд байршлын хувьд “Монголын Алт” ХХК-ийн ашиглаж байсан Элдэвийн нүүрсний уурхайгаас баруун тийш 2-4 км-ийн зайд Баруундалангийн зүүн энгэрт байрладаг.

1.3. Уурхайн хүчин чадал

MV-014492 тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй, Далан нүүрсний ордыг “Фриендшип ресурсис” ХХК нь ил аргаар 7 жилийн хугацаанд олборлохоор төлөвлөсөн.

MV-014492 тоот талбайд хамаарах нийт бодитой (В) нөөц 7,331.34 мян.тн, нийт баялаг (Р) нөөц 357.73 мян.тн, тус талбайн хэмжээнд бодитой болон баялаг нийт нөөц 7,689.07 мян.тн ноогдож байна.

Далангийн уурхайн 2022 оны уулын ажлын хэмжээ уулын цулаар 2,166.99 мян.м³ байна. Үүнээс ил уурхайн уулын ажлын хэмжээ нь олборлолтонд өртөх нөөц нь 459.08 мян.тн, хөрс хуулалт 1,813.85 мян.м³ байна. Хөрс хуулалтын дундаж коэффициент нь 3.95 м³/тн байхаар байна. Уурхайн тэлэлтийн ажлын шимт хөрс хуулалт 4.43 мян.м³, гадаад овоолгын тэлэлтийн шимт хөрс хуулалт 3.0 мян.м³ байхаар байна.

1.4. Уурхайн ажиллах горим

Монгол улсын хууль тогтоомжуудад заасны дагуу олон нийтээр амрах баяр ёслолын хоногууд, цаг агаарын хүндрэл, засвар үйлчилгээ зэрэг хүчин зүйлүүдийг тооцно. Мөн оны эхний 2 сар уурхай ажиллахгүй бөгөөд 3-р сарын 1-ээс ажиллаж эхлэнэ. Уурхайн цэвэр ажлын хоног 220 хоног ажиллахаар тусгалаа.

Хүснэгт 2. 2022 онд ажиллах хоног

Жилд ажиллах сарууд	Нийт
Хуанлийн өдрүүд	364
Баяр ёслол	14
Засвар үйлчилгээ, цаг агаарын хүндрэл	40
Уурхай ажиллахгүй хуваарьт хоног	60
Ажиллах өдөр	250
Тооцоолоогүй саатал	30
Уурагийн цэвэр ажлын хоног	220

1.5. Уурхайн ажиллах хүчин

Уурхайн өдөр тутмын үйл ажиллагааг уурхайн дарга, ерөнхий инженер, ерөнхий геологич, уулын мастерууд, хөдөлмөр хамгаалал сургалтын инженер, ашиглалтын геологи нар удирдан явуулна.

Уурхай одоогоор 80 гаруй ажилтантай бөгөөд хүчин чадлаа бүрэн дүүрэн ашиглах зорилтын хүрээнд 2021 - 2022 онд ажиллах хүчний тоог нэмэгдүүлэн ажиллахад уурхайн хэмжээнд нийтдээ 121 хүн шууд ажлын байр бий болохоор байна.

1.6. Уулын ажлын төлөвлөгөө

2021 онд уурхайн үйл ажиллагаа төмөр замын тээврийн хязгаарлагдмал хүртээмжээс болж зорилгод хэмжээндээ хүрээгүй. Үүнд Тавантолгой-Чойр-Эрээн чиглэлийн коксжих нүүрсний зах зээлийн шинэ маршрут нээгдсэн маш том хүндрэл учруулсан бөгөөд Алагтолгойн бүсийн бүх уурхай, жоншны олборлолтонд сөргөөр нөлөөлсөн. Хэрэглэгч талд коксжих нүүрсний үнийн хэт өсөлт нь энэ чиглэлийн тээвэр далайцтай явахад маш том хөшүүрэг болсон бөгөөд оны сүүлээр зах зээлийн үнэ буурч тухайн чиглэлийн тээвэр хумигдаж эхэлсэн нь 2022 онд Алагтолгойн орчмын олборлогчдод сэргэлт авах таатай

боломж үүсэх хүлээлттэй байна. Төмөр замын тээвэр нь эртнээсээ Алагтолгой орчмын уурхайнуудын хэрэгцээг хангаж чадахгүй байхад байгаль орчинд асар халтай Тавантолгой-Чойр чиглэлийн тээврийг бүр мөсөн зогсоох нь зүйтэй.

Далангийн уурхайн 2022 оны уулын ажлын хэмжээ уулын цулаар 2,166.99 мян.м³ байна. Үүнээс ил уурхайн уулын ажлын хэмжээ нь олборлолтонд өртөх нөөц нь 459.08 мян.тн, хөрс хуулалт 1,813.85 мян.м³ байна. Хөрс хуулалтын дундаж коэффициент нь 3.95 м³/тн байхаар байна. Уурхайн тэлэлтийн ажлын шимт хөрс хуулалт 4.43 мян.м³, гадаад овоолгын тэлэлтийн шимт хөрс хуулалт 3.0 мян.м³ байхаар байна.

Хүснэгт 3. Уулын ажлын төлөвлөгөө

№	Утга	Нэгж	Давхраасууд			Нийт
			1	2	3	
1	Уулын цул	м ³	1,187,071.70	811,920.00	168,000.00	2,166,991.7
2	Нийт хөрсний хэмжээ	м ³	1,006,283.4	666,845.0	140,723.6	1,813,852.0
3	Хөрсний цул	м ³	790,152.0	507,420.0	125,820.00	1,423,392.0
	Тэсэлгээтэй	м ³	493,944.0	507,420.0	125,820.00	1,127,184.0
	Тэсэлгээгүй	м ³	296,208.0	-	-	296,208.0
4	Давхраасын уулын цул	м ³	216,131.4	159,425.0	14,903.60	390,460.0
5	Нүүрсний үеийн бохирдол	м ³	396,919.7	304,500.0	42,180.00	743,599.7
6	Нүүрсний хэмжээ	м ³	180,788.3	145,075.0	27,276.40	353,139.7
7	Нягт	тн/м ³	1.3	1.3	1.30	1.3
8	Нүүрсний хэмжээ	тн	235,024.8	188,597.5	35,459.32	459,081.6
9	Кхх	м ³ /тн	4.28	3.54	3.97	3.95

Үйлдвэрлэлийн нөөц: Үйлдвэрлэлийн нөөц нь хаягдлыг хасч, бохирдлыг нэмж тооцсоноор тодорхойлогдоно. Уурхайн 2022 оны үйлдвэрлэлийн нөөцийн хэмжээ 431.83 мян.тн нүүрс байна.

Хүснэгт 4. Үйлдвэрлэлийн нөөц

№	Утга	Нэгж	Давхраасууд			Нийт
			1	2	3	
1	Олборлолтын нөөц	м ³	180,788.30	145,075.00	27,276.40	353,139.70
2	Хаягдлын хэмжээ	м ³	18,315.00	14,507.50	2,109.00	34,931.50
3	Бохирдлын хэмжээ	м ³	7,326.00	5,803.00	843.60	13,972.60
4	Үйлдвэрлэлийн нөөц	м ³	169,799.30	136,370.50	26,011.00	332,180.80
5	Эзлэхүүн жин	тн/м ³	1.30	1.30	1.30	1.30
6	Үйлдвэрлэлийн нөөц	тн	220,739.09	177,281.65	33,814.30	431,835.04
7	Хаягдлын хэмжээ	%	10.1306%	10.0000%	7.73%	9.89%
8	Бохирдлын хэмжээ	%	4.0523%	4.0000%	3.09%	3.96%
9	Хөрс хуулалтын хэмжээ	м ³	1,017,272.40	675,549.50	141,989.00	1,834,810.90
10	Тэсэлгээтэй хөрс	м ³	493,944.00	507,420.00	125,820.00	1,127,184.00
11	Тэсэлгээгүй хөрс	м ³	523,328.40	168,129.50	16,169.00	707,626.90
12	Хөрс хуулалтын коэффициент	м ³ /тн	4.61	3.81	4.20	4.25

Хөрс хуулалтын дундаж коэффициент 4.25 м³/тн болно.

Уулын ажлын календарчилсан төлөвлөгөө: Уурхайн үйл ажиллагаанд өртөх газарт шимт хөрс хуулалтын ажлыг урьдчилан гүйцэтгэх бөгөөд овоолго нөхөн сэргээлт, уурхайн хаалт хэлбэршүүлэлтийн ажилд хэрэглэгдэх тул уурхайн талбайгаас гаргаж ил уурхайн зүүн урд талд үргэлжлүүлэн овоолго үүсгэн хуримтлуулна.

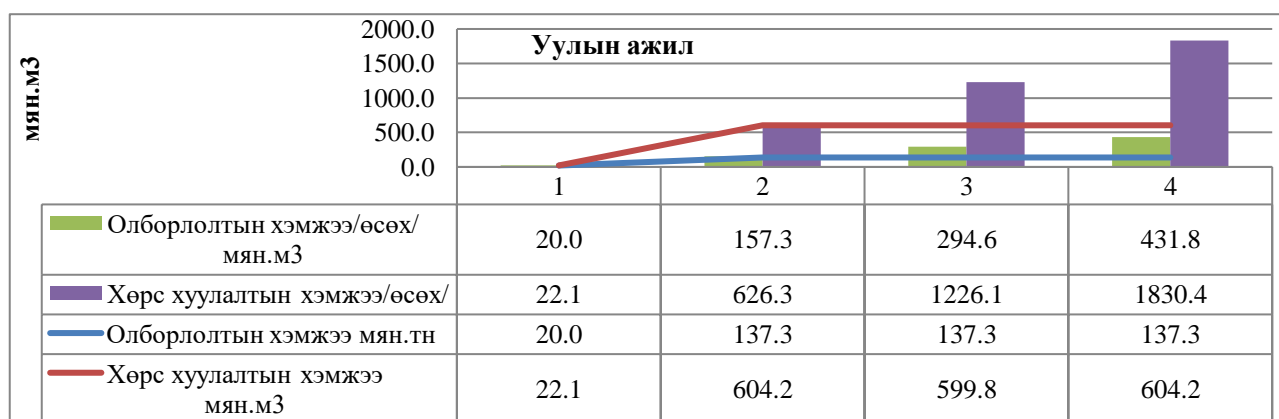
Хөрсний овоолгыг уурхайн ашиглагдсан орон зайд үргэлжлүүлэн, шимт хөрсийг уурхайн зүүн урд талын ашиглалтгүй үлдэх талбайд байршуулж байна. Хөрсний овоолго нь уурхайн фронтын нийт уртын дагуу урдаас хойш чиглэлд ахилт хийх байдлаар 3-н түвшингээр зэрэг хийгдэхээр байна. Гадаад овоолгод нөхөн сэргээлтийн бэлтгэл болгож овоолгын хойд болон баруун хойд талдаа бага хэмжээний тэлэлт хийнэ.

2022 оны уулын ажлын төлөвлөгөөгөөр 1 болон 2-р сард уулын ажил хийгдэхгүй, 3-р сард 20 мян.тн, цаашид сар бүр 45 мян.тн нүүрс тогтмол олборлон борлуулахаар төлөвлөж байна. Хөрс хуулалтын ажлыг олборлолтын хүчин чадалд нийцүүлэн тухайн жилийн дундаж хөрс хуулалтын коэффициентийг баримтлан хийнэ.

Уурхайн олборлолт, хөрс хуулалтын ажлын календарь төлөвлөгөөг доор үзүүлэв.

Хүснэгт 5. Уулын ажлын календарь төлөвлөгөө

№	Үзүүлэлтүүд	Нэгж	1-р улирал	2-р улирал	3-р улирал	4-р улирал	Нийт
1	Олборлолтын хэмжээ	мян.м ³	15.4	105.6	105.6	105.6	332.18
2	Ашигт малтмалын нягт	кг/м ³	1.3	1.3	1.3	1.3	1.30
3	Олборлолтын хэмжээ	мян.тн	20.0	137.3	137.3	137.3	431.84
4	Хөрс хуулалтын хэмжээ	мян.м ³	22.1	604.2	599.8	604.2	1830.38
5	Шимт хөрс хуулалтын хэмжээ	мян.м ³	-	3.0	4.4	-	7.43
6	Нийт уулын цул	мян.м ³	37.5	712.8	709.8	709.8	2169.99
7	Хөрс хуулалтын дундаж коэффициент	тн/м ³	1.11	4.42	4.40	4.40	4.26
Овоолгын эзэлхүүн							
1	Гадаад овоолгын хэмжээ	мян.м ³	0.00	0.00	450.00	0.00	450.00
	Сийрэгжилтын хэмжээ		1.18	1.18	1.18	1.18	1.18
2	Дотоод овоолгын хэмжээ	мян.м ³	26.09	712.99	257.77	712.99	1709.85
	Сийрэгжилтын хэмжээ		1.18	1.18	1.18	1.18	1.18
3	Шимт хөрсний овоолгын хэмжээ	мян.м ³	0.00	3.60	5.31	0.00	8.91
	Сийрэгжилтын хэмжээ		1.20	1.20	1.20	1.20	1.20
Уулын ажлын хэмжээ өсөх нийлбэрээр (уулын цулаар)							
1	Нүүрс олборлолт (өсөх нийлбэрээр)	мян.тн	20.00	157.28	294.56	431.84	431.84
2	Хөрс хуулалт (өсөх нийлбэрээр)	мян.м ³	22.11	626.35	1226.15	1830.38	1830.38
3	Шимт хөрс хуулалт (өсөх нийлбэрээр)	мян.м ³	0.00	3.00	7.43	7.43	7.43

Зураг 2. Уулын ажил

1.7. Уурхайн тээвэр

Уурхайгаас олборлосон нүүрсийг хэрэглэгчдэд хүргэхийн тулд нүүрс тээвэрлэлтийг 50 тн-оос ихгүй даацын автомашинаар гүйцэтгэдэг. Хамгийн ойр орших төмөр замын өртөө бол “Олон овоо” нэртэй өртөө уурхайн талбайгаас 24 км зайд байна. “Элдэв”-ийн уурхайн тавьсан нүүрс тээврийн сайжруулсан шороон зам өртөөнд хүрэх бөгөөд тус замаар нүүрс тээвэрлэлтийг хийнэ. Гадаад тээврийн автосамосвал хоногт 6-8 удаа тээвэр хийх боломжтой.

Хоногт дунжаар 25 рэйс хийх шаардлагатай бөгөөд үүнийг 4-5 ширхэг нүүрс тээврийн автосамосвалаар хангах бололцоотой. Гадаад тээврийг туслан гүйцэтгэгчээр хийлгэнэ.

2. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГУЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ

Төсөл хэрэгжих үеийн сөрөг нөлөөллийн үнэлгээгээр гол сөрөг нөлөөлөл нь шинээр олборлолт явуулах үед хөрсөн бүрхэвч ба ургамлан нөмрөгт үзүүлэх нөлөөлөл байна.

Болзошгүй сөрөг нөлөөллийн үнэлгээний нэгдсэн дүнг дараах хүснэгт үзүүлэв.

Хүснэгт 6. Болзошгүй сөрөг нөлөөллийн үнэлгээний нэгдсэн дүн

№	Нөлөөлөл	Үнэлгээ							
		Эерэг				Сөрөг			
		Бүгд	Их	Бага	Дунд	Бүгд	Их	Бага	Дунд
1	Газрын гадарга					4	1		3
3	Агаарын чанар					4		2	2
4	Усан орчин					4		4	
5	Хөрсөн бүрхэвч					5	1		4
6	Ургамалан нөмрөг					6	3		3
7	Амьтны аймаг					3			3
8	Нийгэм, эдийн засаг	4	1		2				1

Хүснэгт 7. Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийн тайлбар

№	Төслийн үйл ажиллагаа	Байгаль орчны элементүүдэд үзүүлэх нөлөөллийн тайлбар
1	Шимт хөрс хуулалт	Хөрс хуулалтыг бульдозероор гүйцэтгэх бөгөөд бульдозерийн дизель хөдөлгүүрээс ялгарах CO, CO2, Nox, SO4 болон бусад бохирдуулагч бодисын агаар дахь дисперсээр агаарын чанарт өөрчлөлт орж болно. Мөн салхитай хуурай үед хөрс хуулалтын ажил явуулах үед агаарт тоосонцор дэгдэнэ.
2	Өрөмдлөг, тэсэлгээ	Өрөмдлөгийн ажил гүйцэтгэх өрмийн автомашины хөдөлгүүрээс агаарт бохирдуулагч бодис ялгарна. Тэсэлгээний ажлын үед агаар их хэмжээний тоосжилт үүснэ.
3	Ухаж ачих	Ухаж ачих үед агаарт тоосонцор дэгдэх болон бульдозер, автосамовалийн хөдөлгүүрээс агаарт бохирдуулагч бодис ялгарна.
4	Тээвэрлэх	Тээвэрлэлтийн автомашины дугуйны хөдөлгөөнөөс тоосжилт үүсэх мөн автосамовалийн хөдөлгүүрээс агаарт бохирдуулагч бодис ялгарна.
5	Овоолох	Хуурай салхи ихтэй үед агаарт тоосонцор дэгдэнэ.

Хүснэгт 8. Усны нөөцөд үзүүлэх нөлөөллийн тайлбар

№	Төслийн үйл ажиллагаа	Байгаль орчны элементүүдэд үзүүлэх нөлөөллийн тайлбар
1	Шимт хөрс хуулалт	Нөөцөд сөрөг нөлөөлөл үзүүлэхгүй
2	Өрөмдлөг, тэсэлгээ	Нөөцөд сөрөг нөлөөлөл үзүүлэхгүй
3	Ухаж ачих	Суурь хөрс хуулалтын үед шүүрэлт явагдсан тохиолдолд нөөцөд нөлөөлөл үзүүлж болзошгүй юм.
4	Тээвэрлэх	Нөөцөд сөрөг нөлөөлөл үзүүлэхгүй
5	Овоолох	Нөөцөд сөрөг нөлөөлөл үзүүлэхгүй

Хүснэгт 9. Ургамлан нөмрөгт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийн тайлбар

№	Төслийн үйл ажиллагаа	Байгаль орчны элементүүдэд үзүүлэх нөлөөллийн тайлбар
1	Шимт хөрс хуулалт	Хөрс хуулалт нь ургамлан бүрхэвчид шууд нөлөөлөл үзүүлнэ.
2	Өрөмдлөг, тэсэлгээ	Өрөмдлөг, тэсэлгээний ажил нь ургамлан бүрхэвчид шууд нөлөөлөл үзүүлнэ.
3	Ухаж ачих	Ухаж ачих ажлаас үүсэх тоосонцорын тархалт нь ургамлан бүрхэвчид дам нөлөөлөл үзүүлнэ.
4	Тээвэрлэх	Тээвэрлэлт нь шууд болон дам нөлөөлөл үзүүлж болзошгүй.
5	Овоолох	Шимт хөрсний овоолгод ургамлан бүрхэвч дарагдана.

Хүснэгт 10. Амьтны аймагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийн тайлбар

№	Төслийн үйл ажиллагаа	Байгаль орчны элементүүдэд үзүүлэх нөлөөллийн тайлбар
1	Шимт хөрс хуулалт	Хуулагдаж буй шимт хөрсөнд амьдарч байсан хөрсний бичил организ, нүхэнд амьдардаг амьтдын үүр эвдрэх, шимт хөрс хуулалтын үеийн бульдозерын дуу чимээ, газар чичирхийлэл, үүсэх тоосжилт зэрэг нь амьтдын шилжилт хөдөлгөөн, амьдрах орчинд сөрөг нөлөөлөл үзүүлнэ.
2	Өрөмдлөг, тэсэлгээ	Сөрөг нөлөөлөл нь дээрхтэй адил. Тэсэлгээний үеийн огцом гарах дуу чимээнээс амьтад дайжих, идэш тэжээл нь багасах зэрэг сөрөг нөлөөлөл үүснэ.

3	Ухаж ачих	Хуулагдаж буй хөрсөнд амьдарч байсан хөрсний бичил организ, нүхэнд амьдардаг амьтдын үүр эвдрэх, ухаж ачих үеийн бульдозерын дуу чимээ, газар чичирхийлэл, үүсэх тоосжилт зэрэг нь амьтдын шилжилт хөдөлгөөн, амьдрах орчинд сөрөг нөлөөлөл үзүүлнэ.
4	Тээвэрлэх	Тээвэрлэлтийн үеийн автомашины дуу чимээ, үүсэх тоосжилт, хорт хий зэргээс амьтны аймагт сөрөг нөлөөлөл үзүүлнэ. Мөн амьтад тээврийн хэрэгсэлд дайрагдах, үүр эвдэгдэх зэрэг аюултай.
5	Овоолох	Овоолго үүсгэх үед амьтдын үүр, идэш тэжээлтэй орчин дарагдах, дуу чимээнээс үүдэлтэй амьтад дайжих зэрэг сөрөг нөлөөлөл үүснэ.

Хүснэгт 11. Шимт хөрсөнд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийн тайлбар

№	Төслийн үйл ажиллагаа	Байгаль орчны элементүүдэд үзүүлэх нөлөөллийн тайлбар
1	Шимт хөрс хуулалт	0.2-0.3м-с ихгүй зузаантай шимт хөрс хуулагдана. Хөрс тээвэрлэлтийн үед шимт хөрс нөлөөлөлд өртөнө.
2	Шимт хөрс хадгалах	Шимт хөрс хадгалах үед тухайн газрын шимт хөрсний ялзмагийн хэмжээ тэр хэмжээгээр нэмэгдэх сайн талтай юм. Харин шимт хөрсийг стандартын дагуу суурь судалгаанд үндэслэн хуулаагүй үед сөрөг нөлөөлөл үзүүлж болзошгүй юм.
3	Өрөмдлөг, тэсэлгээ	Өрөмдлөг, тэсэлгээ хийх газар болон түүний ойр орчмын шимт хөрс нөлөөлөлд өртөнө.
4	Ухаж ачих	Ухаж ачих үеийн тоосжилт нь шимт хөрсний шимт байдалд нөлөөлнө.
5	Тээвэрлэлт	Тээвэрлэлтийн үеийн шороон замд шууд, шороон замаас үүсэх тоосжилтоор дам нөлөөлөлд орно.
6	Овоолох	Овоолгон доор шимт хөрс дарагдана.

Хүснэгт 12. Нийгэм эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл

№	Төслийн үйл ажиллагаа	Байгаль орчны элементүүдэд үзүүлэх нөлөөллийн тайлбар
1	Шимт хөрс хуулалт	Үүсэх тоосонцор нь хүний эрүүл мэндэд сөрөг нөлөөлөл үзүүлж болно. Мөн хөрс хуулах үед техник тоног төхөөрөмжтэй харьцах аюулгүй ажиллагааны дүрэм зөрчихтэй холбоотой гэмтэх тохиолдол гарч болно.
2	Өрөмдлөг, тэсэлгээ	Нөлөөлөл үзүүлэхгүй
3	Ухаж ачих	Үүсэх тоосонцор нь хүний эрүүл мэндэд сөрөг нөлөөлөл үзүүлж болно.
4	Тээвэрлэлт	Тээвэрлэлтийн үед үүсэх тоосонцор нь хүний эрүүл мэндэд сөрөг нөлөөлөл үзүүлж болзошгүй юм.
5	Овоолох	Үүсэх тоосонцор нь хүний эрүүл мэндэд сөрөг нөлөөлөл үзүүлж болно.

3. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТУХАЙН ЖИЛИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө нь төсөл хэрэгжих нутаг дэвсгэрийн байгаль орчныг хамгаалах, зүй зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх, БОННҮнэлгээний зөвлөмжийн хэрэгжилтийг хангах, нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээгээр тогтоосон сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах, урьдчилан сэргийлэх, төсөл хэрэгжих орчинд бий болж болзошгүй сөрөг үр дагаврыг хянах, илрүүлэх үндсэн зорилго бүхий эрхзүйн баримт бичиг юм.

Мөн төлөвлөгөөнд байгаль орчныг хамгаалах талаар авах удирдлага, зохион байгуулалтын болон сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах талаар авах арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах хугацаа, хөрөнгө зардлыг бодитойгоор тооцож тусгасан байх шаардлагатай.

Төлөвлөгөөг боловсруулах, хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлыг тухайн төслийг хэрэгжүүлэгч аж ахуйн нэгж, байгууллага нь үйл ажиллагааныхаа зардалд багтаан төлөвлөж зарцуулах.

Иймд “Фриендшип ресурсис” ХХК нь байгаль орчинд ээлтэй үйл ажиллагаа явуулах зорилгын хүрээнд 2022 оны БОМТөлөвлөгөөг боловсруулан хэрэгжилтийг ханган ажиллах зорилготой.

4. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

4.1. Агаар мандалд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг багасгах төлөвлөгөө

Хүснэгт 13. Агаар мандалд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг багасгах төлөвлөгөө

№	Гол ба болзошгүй сөрөг нөлөө	Урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Зардал мян.төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах стандарт, аргачлал
1.	Ашглагдаж буй тээврийн хэрэгсэл тоног төхөөрөмжөөс ялгарах хорт хий орчныг бохирдуулах	Уурхайн бүх автотээврийн хэрэгсэл болон өөрөө явагч хэрэгслийн агаарт гаргах хаягдалд ноогдуулах төлбөрийг төлөх	а/т болон ө/я хэрэгсэл	ҮА-ны төлөвлөгөөнд тусгах	Жил бүр	Агаарын бохирдын төлбөрийн тухай хуулийн 5.4 зүйл
2	Хатуу хучилтгүй зам дээрх тээврийн хөдөлгөөн, бүтээгдэхүүн тээвэрлэж буй машинаас тоосжилт үүсэх	Усны машин ашиглан тоосжилт үүсэх замуудыг дулааны улиралд услах, чийглэх замыг дагтаршуулах	Шороон замууд	Тоосжилт үүсэх нөхцөлд	Жил бүр	Агаарын тухай хууль, 9, 11, 23-р зүйл MNS4585:2007
		Тээвэр хийх машины хурдыг хязгаарлаж, хурдны хязгаарлалтыг анхааруулсан замын тэмдэг, тэмдэглэгээг нэмж байршуулах, засч тордох		200.0	2022 онд	
3.	Шатах тослох материал болон нефтийн бүтээгдэхүүний асгаралтаас ууршимтгай органик нэгдлүүд агаарт дэгдэж тухайн орчны агаар болон хүний эрүүл мэндэд сөрөг нөлөө үзүүлэх	Нефтийн бүтээгдэхүүн хадгалах технологийн горимыг чанд мөрдөж ажиллах, асгаралт болсон тохиолдолд саармагжуулах арга хэмжээг яаралтай авах, саармагжуулах хэрэгслийг талбайд бэлэн байлгах	Төслийн талбайд байрлах ШТС	300.0	2022 онд	
Нийт				500.0		

4.2. Усан орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг багасгах төлөвлөгөө

Хүснэгт 14. Усан орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг багасгах төлөвлөгөө

№	Гол ба болзошгүй сөрөг нөлөө	Урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Зардал мян.төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах стандарт, аргачлал
1	Усыг тооцоогүй ашигласнаас газрын доорх усны нөөц хомсдох	Ус ашиглах хэсгүүдэд хяналт тавих	Унд ахуйн хэрэглээ болон зам талбайн усалгаа	-	Жил бүр	Усны тухай хуул: MNS0900:1992 Ундны ус- Ундны усны хяналт, шинжилгээ
2	Шатах, тослох материал, нефтийн бүтээгдэхүүн зэрэг бодис алдагдах, хур тунадас болон үерийн усаар угаагдан усан орчинг бохирдуулах	Нефтийн бүтээгдэхүүн хадгалах технологийн горимыг чанд мөрдөж ажиллах, асгаралт болсон тохиолдолд саармагжуулах арга хэмжээг авах, саармагжуулах хэрэгслийг төслийн талбайд бэлэн байлгах	Үйл ажиллагааны турш	-	Үйл ажиллагааны туршид	
3	Бохирын цооног, 00-оос үүдэлтэй бохирдол гүний усыг бохирдуулах	MNS 5924:2015 Нүхэн жорлон, угаадасны нүх. Техникийн шаардлага. Уг стандартын дагуу 00-ыг төлөвлөж дуусгах.	Уурхайн хэмжээнд ашиглагдах 00, бохирын цооног	850.0	Жилд 2 удаа	-
		Нийт		850.0		

4.3. Хөрсөн бүрхэвч, гадаргын хэлбэр сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах, нөхөн хамгаалал хийх чиглэлээр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ

Хүснэгт 15. Хөрсөн бүрхэвч, гадаргын хэлбэр сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах, нөхөн хамгаалал хийх чиглэлээр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ

№	Гол ба болзошгүй сөрөг нөлөө	Урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Зардал мян.төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах стандарт, аргачлал
1	Ордын нөлөөллийн бүсийн хүрээний зам талбайн тохижилт муугаас үүдэн машин техник, хүний хөлөөр хөрсөн бүрхэвч доройтох	Нягтаршиж бохирдсон талбайг тэгшлэн сийрэгжүүлэх ургамалжуулах	Төслийн талбайн ойр орчим	ҮА-ны төлөвлөгөөнд тусгах	Жил бүр	Монгол улсын засгийн газрын 1995 оны 143-р тогтоолын 2-р хавсралт “Газрын төлөв байдал, чанарын хянан баталгаа хийх журам” эзэмшил газрынхаа төлөв байдал, чанарын хянан баталгааг хийлгэх, MNS3297-1991 “Байгаль хамгаалал. Хөрс. Хот суурин газрын хөрсний ариун цэврийн үнэлгээний үзүүлэлтийн норм”, MNS4919-2000 “Эвдэрсэн газарт хучилт хийх хөрс. Техникийн шаардлага”, MNS4920-2000 “Эвдэрсэн газрын хажуугийн налуу. Техникийн шаардлага, хэмжээ”
2	Ил уурхайгаас хуулах хөрсийг автосамосвалаар тээвэрлэх ба нүүрс тээвэрлэх хүнд даацын машин механизмын нөлөөгөөр хөрсөн бүрхэвч элэгдэж, эвдрэлд орох, сул шороо ихээр үүсэх	Шимт хөрсөөр хучин ургамалжуулах	Агаарын чанарын хэсэгт тусгагдсан	-	ҮА-ны туршид	
3	Машин техникээс тос тосолгооны материал асгарч хөрс бохирдуулах	Автомашин тос масло асгарч бохирдсон хөрсийг хуулан авч тусгаарлагч гадаргуу дээр овоолон 18-20%-ийн хлораминий уусмалаар бороожуулан ариутгаж, нефтийн бүтээгдэхүүний агуулга 0.07мг/кг-аас ихгүй, 4 этилт хар тугалганы хэмжээ 0.05 мг/кг-аас ихгүй нөхцөлд буцаан байршуулах	Төслийн талбайд	ҮА-ны төлөвлөгөөнд тусгах	ҮА-ны туршид	
4	Шатах тослох материал болон нефтийн бүтээгдэхүүний асгаралтаас хөрс бохирдох	Автомашин тослох материалыг цементлэх ажлыг 2022 ондоо багтаан дуусгах, цаашид засч сайжруулж байх	Төслийн төлбөйд	2000.0	2022 онд	
		Шатах тослох материалын агуулахыг цементлэх ажлын 2022 онд багтаан гүйцэтгэх	Шатах тослох материалын агуулах	1000.0	2022 онд	
5	Уурхайн гал тогоо, угаалгаас гарах шингэн	Хог хаягдлыг зориулалтын саванд хадгалж, сумын нэгдсэн хогийн цэгт	Хог хаягдлын	-	ҮА-ны туршид	

хаягдал, мөн хоолны үлдэгдэл, хатуу хог хаягдал зэргийн нөлөөгөөр хөрс бохирдох	сар тутам зөөвөрлөн хаяж байх	МТ-нд тусгагдсан			
	Ахуйн гаралтай шингэн доторлогоотой нүхэн цооногийн арчилгааг байнга хийж байх, бүрэн бүтэн байдалд хяналт тавих	Хог хаягдлын МТ-нд тусгагдсан	-	ҮА-ны туршид	
Нийт			3000.0		

4.4. Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө

Техникийн болон биологийн нөхөн сэргээлт

2022 онд уурхайн ашиглалтын явцад биологийн нөхөн сэргээлт хийгдэхгүй ба олборлолтоос гарах шимт хөрсийг ургамалжуулах ажлыг 1.5 га талбайн хэмжээнд гүйцэтгэнэ. Хуулсан шимт хөрсийг арчлах хамгаалах, ургамалжуулах ажлын зардалд **2861.0 мян.төгрөг** зарцуулна.

Хүснэгт 16. Нөхөн сэргээлтийн зардал

Үзүүлэлт	Гүйцэтгэх ажил	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Нэгж зардал мян.төг	Зардал мян.төг
1	Биологийн нөхөн сэргээлт	Шимт хөрсийг ургамалжуулах	2861.0	2861.0
		Шимт хөрсийг тээвэрлэж засч тэгшлэх	-	Үйл ажиллагааны зардал
2	Техникийн нөхөн сэргээлт	Дотоод овоолго үүсгэх / 10.99 га /	1 709.85 /ҮА зардалд орно/	Үйл ажиллагааны зардал
Нийт				2861.0

4.5. Биологийн олон янз байдлын дүйцүүлэн хамгаалах төлөвлөгөө

Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийг 3.1.11-д “Биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах” гэж төслийн үйл ажиллагаанд өртөгдөн унаган төрх, хэв шинж, амьдрах орчноо алдсан биологийн олон янз байдлыг өөр газарт нөхөн хамгаалах арга хэмжээг ойлгоно гэж заасан байдаг. Ашигт малтмалын ашиглалтын нөлөөлөлд өртөж буй биологийн олон янз байдлыг тухайн газартай экологийн хувьд төстэй нөхцөлд, өөр газарт дүйцүүлэн хамгаалах ажлыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх шаардлага бий болсон тул биологийн төрөл зүйлд үзүүлэх сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах, нөхөн сэргээлт хийх чиглэлээр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээг дараах хүснэгтэнд тодорхойлсон болно.

Хүснэгт 17. Биологийн олон янз байдлын дүйцүүлэн хамгаалах төлөвлөгөө

Дүйцүүлэн хамгаалах зорилт	Хамгааллын арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Зардал мян.төг	Баримтлах стандарт, аргачлал
Нөхөн сэргээлт хийх	Орон нутгаас нөхөн сэргээлт хийлгэх саналын дагуу гүйцэтгэнэ.	Дорноговь аймгийн Даланжаргалан сум	7000.0	-
Нийт			7000.0	

4.6. Нүүлгэн шилжүүлэлт, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөө

Уурхайн эрчимтэй сөрөг нөлөөллийн бүсэд орших иргэд, оршин суугчид, айл өрх, байгууллагыг зайлшгүй нүүлгэх шаардлагатай болсон “Ашигт малтмалын тухай” хуулийн 41 дүгээр зүйлд заасны дагуу ашиглалтын үйл ажиллагааны явцад худаг, өвөлжөө, хувийн болон нийтийн зориулалттай орон байр бусад барилга байгууламж болон түүх, соёлын дурсгалт зүйлсэд гэм хор учруулсан бол хохирлыг өмчлөгч, эзэмшигчид бүрэн хэмжээгээр төлөх бөгөөд шаардлагатай тохиолдолд тэдгээрийг шилжүүлэн байрлуулахтай холбогдсон зардлыг хариуцна. 2022 онд тус төслийн үйл ажиллагаатай холбоотой нүүлгэн шилжүүлэлт, нөхөн олговор олгох арга хэмжээ хийгдэхгүй болно.

4.7. Түүх, соёлын өвийг хамгаалах төлөвлөгөө

Төсөл хэрэгжих бүс нутаг, түүний орчимд хийсэн археологийн судалгаа, түүх соёлын өвийн судалгааны дүн, түүх, соёлын өв дурсгалуудын талаарх нутгийн иргэд, холбогдох байгууллагын мэдээлэлд үндэслэн түүх, соёлын өв дурсгалуудыг хамгаалах төлөвлөгөө боловсруулна. Энэ

төлөвлөгөөнд үйлдвэрлэл дэд бүтцийн байгууламжийг барьж байгуулах, ашиглах болон үйл ажиллагааны явцад илэрсэн түүх, соёлын өвийг хэрхэн хамгаалах арга хэмжээ авах талаар тусгана. Төлөвлөгөөний эх доорх загвартай байна.

Хүснэгт 18. Төслийн явцад хэрэгжүүлэх түүх, соёлын өвийг хамгаалах төлөвлөгөө

Нөлөөлд өртөх түүх соёлын өвүүд	Хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар хэмжээ	Зардал мян.төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах стандарт, аргачлал
Дорноговь аймгийн Даланжаргалан сум	Түүх, соёлын өв дурсгалуудын талаарх мэдээлэлд анхааралтай хандах, сэргээх ажилд оролцох	Судалгаа хийх	400.0	Төслийн эхний шатанд	Соёлын өвийг хамгаалах тухай хууль
	Судалгаанд оролцох	Санхүүжүүлэх	-	Тухай үед	-
	Нутгийн иргэдийн уламжлалт амьдралын хэв маяг, тахилга шүтлэгт хүндэтгэлтэй хандах, дэмжлэг үзүүлэх	Санхүүжүүлэх	500.0	Тухай үед	-
Нийт			900.0		

4.8. Осол эрсдлийн менежментийн төлөвлөгөө

Энэ төлөвлөгөөнд батлагдсан аргачлалын дагуу хийсэн байгалийн аюул, гамшгийн үнэлгээгээр тогтоогдсон учирч болзошгүй байгалийн гамшиг, түүнээс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ, химийн бодисын эрсдэлийн үнэлгээний дүнд тогтоосон аюултай болон хортой химийн бодис алдагдахаас урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг хэрэгжүүлэх ажлын хэмжээ, шаардагдах зардал, баримтлах стандартыг энд тусгана.

№	Болзошгүй аюул, осол сөрөг нөлөө	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Зардал мян.төг	Баримтлах стандарт, аргачлал
Байгалийн гамшигаас урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр					
1.	Цаг агаарын гэнэтийн үзэгдлээс уурхайн үйл ажиллагаа доголдох, зогсох	Цаг агаарын улирлын, сарын, 7 хоногийн, өдөр тутмын урьдчилсан мэдээнүүдийг төслийн үйл ажиллагаанд тогтмол ашиглах	Дорноговь аймгийн Даланжаргалан	300.0	Ус цаг уур, орчны хяналт Шинжилгээний тухай хууль, 15-р зүйл MNS 4585:2007
2.	Гал түймрийн улмаас үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаа доголдох, зогсох	Гал түймрээс урьдчилан сэргийлэх сургалт сурталчилгаа, болзошгүй аюулын үед авах арга хэмжээг төслийн нийт ажилтан албан хаагчидад тогтмол хугацаанд танилцуулах Гал түймэртэй тэмцэх багаж хэрэгсэл, галын хор зэргийг тогтсон стандартын дагуу байрлуулж бэлэн байдлыг хангаж ажиллах	Төслийн хэмжээнд	ҮА-ны төлөвлөгөөнд тусгах	Галын аюулгүй байдлын тухай хууль, 16-р зүйл, MNS 5566:2005 MNS 0640:89 MNS 639:89
3.	Газар хөдлөлт, чичирхийллийн улмаас үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаа доголдох, зогсох	Болзошгүй ослын үед авах арга хэмжээг төслийн нийт ажилтан албан хаагчидад тогтмол хугацаанд танилцуулах	Төслийн хэмжээнд	-	Гамшигаас хамгаалах тухай, 27-р зүйл
Үйлдвэрлэлийн ослоос урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр					
4.	Үйлдвэрлэлийн гэнэтийн ослын улмаас хүний эрүүл мэнд, амь насанд сөргөөр нөлөөлж үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаа доголдох, зогсох,	Хөдөлмөр хамгаалал аюулгүй ажиллагааны дүрэм журмыг сахиулж, хэрэгжилтэд хяналт тавих	Төслийн хэмжээнд	ҮА-ны төлөвлөгөөнд тусгах	MNS 4990:2000
		Хөдөлмөр хамгаалал аюулгүй ажиллагааны сургалтыг тогтмол хугацаанд гүйцэтгэх			MNS 4969:2000
		Ажиллагсдын хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэгслээр хангах		ҮА-ны төлөвлөгөөнд тусгах	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль 15-р зүйл
		Үйлдвэрийн тоног төхөөрөмжийн бүрэн бүтэн байдалд тогтмол хяналт тавьж, засвар үйлчилгээг тогтмол хийж байх			
Эрсдлээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ					
5.	Хүний эрүүл мэнд, байгаль орчинд үзүүлэх эрсдэл	Салхи ихтэй, тоосжилт үүсэх улиралд тоосжилтыг бууруулах арга хэмжээг тогтмол авах	Төслийн хэмжээнд	1200.0	MNS5885:2008 MNS6148:2010
		Орчны бүрэлдэхүүн хэсгүүдийн шинжилгээ үр дүнг магадлан итгэмжлэгдсэн хөндлөнгийн лабораториор баталгаажуулах			
		Шимт хөрсний овоолгын бүрэн бүтэн байдалд хяналт тавьж байх.	Уурхайн шимт хөрсний овоолго	ҮА-ны төлөвлөгөөнд	

			тусгах	
		Уурхайн бүсэд орж ирсэн иргэдийн мал, зэрлэг амьтад уурхайн ухаш болон тоног төхөөрөмжийг нөлөөгөөр өртсөн тохиолдолд нөхөн олговор өгөх.	Төслийн талбай түүний орчим	1000.0
	Нийт			2500.0

4.9. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө

Хүснэгт 20. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө

Болзошгүй сөрөг нөлөөлөл	Нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар хэмжээ	Нэгжийн Өртөг /мян.төг/	Хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
Хөрс, ус, агаарын бохирдол үүсгэх	Хог хаягдлыг тогтоосон журмын дагуу кодлон ангилж, дахин ашиглах зайлуулах арга хэмжээнүүдийг тодорхойлох	Төслийн талбай	-	Жил бүр	Хог хаягдлын тухай хууль болон холбогдох журам, заалтууд MNS 5850:2008 MNS ISO11074-1:2001 Олон улсын стандартын дагуу, Засгийн газрын 2002 оны 135 дугаар тогтоолын хавсралт Аюултай хог хаягдлыг ангилах, цуглуулах, Савлах, түр байршуулах, тээвэрлэх, аюулгүй болгох, хадгалах, устгах журам Хог хаягдлын тухай хууль, 2017 он Нүхэн жорлон, угаадасны нүх, Техникийн шаардлага MNS 5924:2015
	Хог хаягдлыг нэг цэгт цуглуулан ангилж, битүү саванд хадгалан тогтмол хугацаанд тээвэрлэж байх	Төсөл хэрэгжих орчин	550.0	Жил бүр	
	Хөрсийг тос тосолгооны материалаар бохирдуулахыг хориглох, тосоор бохирдсон хөрсийг эрүүлжүүлсэний дараа хуулсан хөрс чулуулгийн овоолгод шилжүүлэх	Төслийн талбай		Жил бүр	
	Бүх төрлийн дахин ашиглах боломжтой хог хаягдлын ангилан холбогдох байгууллагуудад тушаах	Төсөл хэрэгжүүлэгч		Жил бүр	
	Техникийн засвар үйлчилгээг агуулахын нутаг дэвсгэрт хийж ажилласан тос хөрсөнд асгарах, алдагдахаас сэргийлэх	Төсөл хэрэгжих орчин		Жил бүр	
Одоо ашиглаж буй бие засах газар нь хөрс, газрын доорх ус бохирдуулах аюултай бөгөөд Хог хаягдлын тухай хуулийг зөрчиж байгаа тул нэн даруй ариутгал халдваргүйжүүлэлт хийж дарж булшлах,	Ажилчдын бие засах газар буюу нүхэн жорлон		Зардал хүснэгт-7-д орсон.	2022 оны 2-р улиралд багтааж дуусгах	

“Фриендшип ресурс” ХХК-ийн 2022 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний тайлан

	Хаягдал хөдөлгүүрийн тосыг тусгай төхөөрөмж ашиглан дахин ашиглах, бусад тосолгооны материалын хаягдал болон дугуй аккумулятор зэргийг тухайн чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг аж ахуйн нэгжтэй гэрээ байгуулан хүдээлгэж өгөх	Үйл ажиллагааны турш	-	Жил бүр	
Физик нөлөөллийг бууруулах чиглэлээр					
Үйлдвэрийн тоног төхөөрөмж, машин механизмын, хөдөлгүүрээс үүдэлтэй шуугиан ажиллагсдын эрүүл мэндэд сөрөг нөлөө үзүүлнэ.	Техник тоног төхөөрөмжийн шуугиан бууруулах арга хэмжээг авах	Төслийн талбай	ҮА-ны зардал	Жил бүр	MNS 5003:2000
	Дуу шуугиан ихтэй ажлын байранд ажиллагсдыг сонсголын эрхтэн хамгаалах хэрэгслээр хангах	Шуугианы түвшин өндөр хэсгүүд			
Нийт			550.0		

4.10. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр

“Байгаль орчныг хамгаалах тухай” хуулийн 3.1 дүгээр зүйл, “Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай” хуульд зааснаар төслийг хэрэгжүүлэх явцад төслөөс байгаль орчинд учруулах сөрөг нөлөөллийг тухай бүр илрүүлэх, түүнийг бууруулах, арилгах зорилгоор байгаль орчны төлөв байдалд тодорхой орон зайд, тодорхой хугацааны дотор, тодорхой давтамжтайгаар ажиглалт, хэмжилт, хяналт явуулах үйл ажиллагааны удирдамжийг Орчны хяналт-шинжилгээний хөтөлбөр (ОХШХ) гэнэ.

Орчны хяналт, шинжилгээний хөтөлбөр нь “Далангийн нүүрсний ордыг ил аргаар олборлох” төсөл хэрэгжиж буй бүс нутагт гарч болзошгүй өөрчлөлтүүдийг эрт тодорхойлох, сөрөг нөлөөллийг бууруулах үйл ажиллагааны үр дүнг тайлагнах, авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний үндэслэлийг боловсруулах, орон нутгийн захиргаа, хяналтын байгууллага, нутгийн оршин суугчдад байгаль орчин, амьдрах орчны өөрчлөлтийн талаар бодит мэдээлэл өгөх үндсэн зорилготой.

Төсөл хэрэгжүүлэгч нь үйл ажиллагааныхаа явцад байгаль орчинд учруулж буй нөлөөлөл, түүний хэмжээ, цар хүрээ, байгаль орчны бүрэлдэхүүн хэсгүүдэд гарч буй өөрчлөлтийг хянаж, байгаль орчныг хамгаалах ажлын үр дүнд тулгуурлан цаашид авах арга хэмжээг нарийвчлан төлөвлөх зорилгоор орчны хяналт, шинжилгээний хөтөлбөрт тусгасан арга хэмжээг бүрэн хэрэгжүүлэх мөн орчны хяналт-шинжилгээний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх явцад байгаль орчны төлөв байдалд өөрчлөлт орох, бохирдлын хэмжээ нь байгаль орчны стандарт, норм нормативаар тогтоосон хэмжээнээс хэтэрч илрэх тохиолдолд мэргэжлийн байгууллагад яаралтай хандаж, холбогдох арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх шаардлагатай.

Уг хяналт-шинжилгээний хөтөлбөрт төсөл хэрэгжих газрын агаар, усны чанар, хөрс, амьтан, ургамлын асуудлыг онцлон анхааран авч үзсэн бөгөөд байгаль орчны бохирдол, өөрчлөлтийг хянах гол үзүүлэлтүүд, хяналт шинжилгээ хийх давтамж, шинжлэх арга, дээж авах, хадгалах, тээвэрлэх шинжлэхэд баримтлах стандарт шаардлага зэргийг багтаасан болно. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхдээ хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж байгаа Монгол улсын хууль тогтоомж, стандарт, дүрэм, заавар арга зүйг баримтлах шаардлагатай.

Хяналт хийх үзүүлэлтүүд	Байршил	Хугацаа ба давтамж	Хяналт шинжилгээний ажлын хэмжээ	Нэгжийн өртөг, мян.төг	Нийт зардал, мян.төг	Баримтлах стандарт, аргачлал	Дээд доод хязгаар
Агаарын чанар, бохирдлын мониторинг							
Тоос: PM2.5, PM10, Нийт тоос Утааны хий: Хүхэрлэг хий, Азотын давхар исэл, Угаарын хий	Нүүрсний ордоос салхины чигийн дагуу 100м, 500м-т	Жилд 2 удаа	Утааны хий, тоос	36.0	216.0	MNS 0017-2-5-12:1988 MNS ISO 4221: 2002 MNS0012-1-003:1982 MNS 0017-2-5-11:1988 MNS 4048:1988 ISO 16017-1:2000 ISO 16362-2:2003 MNS 5365:2004	24 цагийн дундаж: Нийт тоос-150 мкг/м ³ PM2.5-50 мкг/м ³ PM10-100 мкг/м ³ SO ₂ -20 мкг/м ³ NO ₂ -40 мкг/м ³ CO-30000 мкг/м ³
	Ажилчдын кемпийн ойролцоо			36.0			
	Ил уурхай, хөрсний овоолгын ойролцоо			36.0			
Дүн /мян.төг/				216.0			
Усны нөөц, чанар, бохирдлын мониторинг							
Химийн ерөнхий шинжилгээний	Ундны ус авч хэрэглэж буй уст цэг	Судалгааны үед жилд 2 удаа	1 дээж	50.0	100.0	MNS6148:2010 Усны чанар. Газрын доорх усыг бохирдуулагч бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ	Газрын доорхи ус: pH-6.5 – 8.5 NH ₄ - 3.0 мгN/л NO ₂ – 1 мг/л NO ₃ - 50 мг/л PO ₄ – 3.5 мг/л Cl – 350 мг/л F – 1.5 мг/л SO ₄ -500 мг/л Mn-0.1 мг/л Ag-0.1 мг/л Fe-0.3 мг/л
Дүн /мян.төг/				100.0			
Хөрсний чанар, бохирдлын мониторинг							
Ялзмаг, урвалын орчин (pH), давжилт, карбонат (CaCO₃), хөдөлгөөнт кали (K₂O), хөдөлгөөнт фосфор (P₂O₅),	Овоолго шорооноос 200 м-т	Жилд 2 удаа	Ерөнхий, хүнд металл	100.0	800.0	MNS 2305-94 Дээж авах, савлах, тээвэрлэх, хадгалах журам; MNS 3298-1991 Шинжилгээний дээж авахад тавигдах ерөнхий шаардлагууд;	Pb-100 мг/кг Cd-3 мг/кг As-6 мг/кг Cu-100 мг/кг Zn-300 мг/кг
	Цэвэр хөрс			100.0			

“Фриендшип ресурс” ХХК-ийн 2022 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний тайлан

Шингээгдсэн сууриуд Са, Mg Хар тунгалаг (Pb), кадми (Cd), хром (Cr), цайр (Zn), никель (Ni), Мөнгөн ус (Hg), цианид натри, хүнцэл (As)	Ажилчдын кемпийн ойролцоо			100.0		MNS 5850:2008 Хөрсний чанар. Хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ; MNS 5850:2008 Хөрсний чанар. Хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ	
	Хог хаягдлын цэгийн хажууд			100.0			
Дүн /мян.төг/				800.0			
Ургамлан нөмрөгийн мониторинг							
Унаган ургамал, ховор ургамал, таримал ургамлын хяналт	Шинээр ашиглалт явуулах талбай, нөхөн сэргээлт хийсэн байгалийн аясаар нөхөн ургалт явагдаж буй талбайд	Зун, намрын улиралд хяналтын зорилгоос хамаарч давтамжийг тогтооно.	Ажиглалтын тогтмол цэгүүдэд	400.0	800.0	Ургамлын судалгааны арга зүй	-
Дүн /мян.төг/				800.0			
Амьтны аймгийн мониторинг							
Зэрлэг амьтадын хяналт	Уурхайн ашиглалтын талбайн хэмжээнд болон уурхайн нөлөөллийн бүсэд	тогтмол	Ажиглалтын тогтмол цэгүүдэд	300.0	600.0	Амьтны судалгааны арга зүй	-
Дүн /мян.төг/				600.0			
Нийт /мян.төг/				2516.0			

4.11. Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө

Хүснэгт 22. Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө

УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТ						
Энэхүү тайлангийн сөрөг нөлөөллийг бууруулах зөвлөмжүүдийг үйл ажиллагаандаа тусгаж хэрэгжүүлэх	Үйл ажиллагааны турш	-	Хөдөлмөр хамгаалал аюулгүй ажиллагааны дүрэм,			
Уурхай болон үйлдвэрт байгаль орчны асуудал хариуцсан мэргэжлийн 1-2 хүний орон тоог шинээр бий болгон ажиллах	2022 он	ҮА зардал	Галын аюулгүй ажиллагааны дүрэм			
Уурхайн ажилчдад хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааны сургалт семинарыг тогтмол зохион байгуулж, хамруулах	Үйл ажиллагааны турш	Жил бүр	ISO 14001:2004 Байгаль Орчны Удирдлагын Тогтолцоо			
Байгаль орчныг хамгаалах талаар сургалтыг жилд нэг удаа зохион байгуулах, холбогдох дүүргийн байгаль орчны алба, байгаль хамгаалагч нартай харилцан холбоотой ажиллах	Үйл ажиллагааны турш	-				
Ажиллагсдыг жилд нэг удаа эрүүл мэндийн үзлэгт хамруулах.	Жилд 1 удаа	ҮА зардал				
Гал унтраах хэрэгслээр уурхайг бүрэн хангах арга хэмжээ авах, галыг унтраах	Жилд 1 удаа	ҮА зардал				

“Фриендшип ресурсис” ХХК-ийн 2022 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний тайлан

талаар тодорхой түвшинд бэлтгэлийг хангуулах арга хэмжээ зохион байгуулах			
Байгаль орчны хамгаалах тухай хуулийн 10 ¹ дүгээр зүйлд заасны дагуу байгаль орчны аудитыг 2 жил тутамд хийлгэх Тусгай зөвшөөрөл бүхий хуулийн этгээдтэй харилцан тохиролцох	-	Гэрээгээр зохицуулагдана	
Газрын төлөвл байдал, чанарын хянан баталгааг 2 жил тутамд хийлгэх	-		
Орон нутгийн иргэдийн санал болох сумын багийн төвийн цаашдын хөгжилд туслалцаа үзүүлэх	Үйл ажиллагааны турш	Нийгмийн хариуцлагын хүрээнд хийгдэх ажлын зардал	
Тухайн нөлөөлөлд өртөж буй иргэдийг эмчийн үзлэгт хамруулах ажлыг бусад ААН-үүдтэй хамтран зохион байгуулж гүйцэтгэх	Жилд 1 удаа	2000.0	
НИЙТ ДҮН		2000.0	

4.12. БОМТ-ний хэрэгжилтийн талаар нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнах төлөвлөгөө

Хүснэгт 23. БОМТ-ний хэрэгжилтийн талаар нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчид оролцогч талуудад тайлагнах хуваарь

БОМТ хэрэгжилтийг тайлагнах, хэлэлцүүлэх байгууллагууд	Тайлагнах хэлэлцүүлэх хэлбэр	Мэдээллийн агуулга	Хугацаа тов	Хэлэлцүүлгээр санал авах чиглэл	Зохион байгуулах газар
Иргэд олон нийт/дурын оролцогч, сонирхогч талууд	Санал, хүсэлт хүлээн авах төсөлтэй холбогдох гомдлын барагдуулах	Байгаль орчны талаар тавьсан санал гомдолтой холбогдол бүхий бүх төрлийн мэдээлэл	Төсөл хэрэгжих бүх хугацааны турш	Сонирхогч оролцогч талуудыг хүссэн мэдээллээр хангах	“Фриендшип ресурсис” ХХК
Байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч	Сар бүрийн тайланг хүргүүлж санал авах	Төлөвлөгөө хөтөлбөрийн дагуу хэрэгжүүлсэн ажлуудын мэдээлэл	Хагас жил тутамд	БОМТ түүний хэрэгжилт	“Фриендшип ресурсис” ХХК
Сумын ЗД	Жилийн тайланг хүргүүлж танилцуулга хийх ба санал авах		Хагас жил тутамд		“Фриендшип ресурсис” ХХК
Багийн ИНХ	Жилийн тайланг хүргүүлж танилцуулга хийх ба санал авах		Жилийн эцсээр 1 удаа		“Фриендшип ресурсис” ХХК
БОАЖЯ	Тухайн жилийн тайланг боловсруулан хүргүүлж дараагийн жилийн төлөвлөгөөнд санал авч төлөвлөгөөг батлуулах.	Төлөвлөгөө хөтөлбөрийн дагуу хэрэгжүүлсэн ажлуудын мэдээлэл	Жилийн эцэст 1 удаа	БОМТ түүний хэрэгжилт	“Фриендшип ресурсис” ХХК

Дорноговь аймгийн Даланжаргалан сумын нутагт хэрэгжиж буй “Далангийн нүүрсний ордыг ил аргаар олборлох” төслийн Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө, Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн хүрээнд 2022 онд хийгдэх ажлын нийт зардал нь **22 677.0 мян.төг** болж байна.

Хүснэгт 24. БОМТ-ний нийт зардал

№	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө	Нийт зардал (мян.төг)	
1	Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө	Сөрөг нөлөөллийг буруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө	4350.0
		Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө	2861.0
		Биологийн олон янз байдлын дүйцүүлэн хамгаалах төлөвлөгөө	7000.0
		Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох	0.0
		Түүх соёлын дурсгалт зүйлсийг хамгаалах	900.0
		Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	2500.0
		Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	550.0
2	Удирдлага зохион байгуулалтын зардал	2000.0	
3	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	2516.0	
Нийт зардал		22 677.0	

ДОРНОГОВЬ АЙМГИЙН ДАЛАНЖАРГАЛАН СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “ФРИЕНДШИП РЕСУРСИС” ХХК-НИЙ ДАЛАНГИЙН НҮҮРСНИЙ ОРДЫГ ИЛ АРГААР ОЛБОРЛОХ ТӨСЛИЙН 2022 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

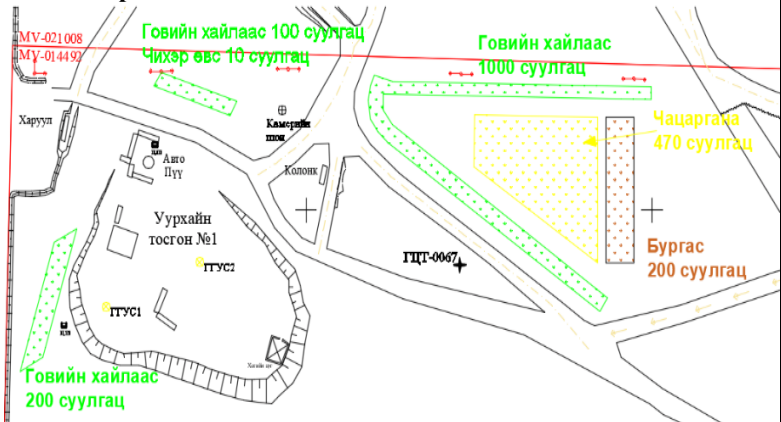
№	Бүрэлдэхүүн хэсэг	Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Гүйцэтгэл	Суурь үнэлэх оноо	Нийт үнэлгээ
1	1	<p>Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт</p>	<p>Уурхайн бүх автотээвэрийн хэрэгсэл болон өөрөө авагч хэрэгслийн агаарт гаргах хаягдалд ноогдуулах төлбөрийг төлөх</p> <p>Усны машин ашиглан тоосжилт үүсэх замуудыг дулааны улиралд услах, чийглэх, замыг дагтаршуулах</p> <p>Уурхайд ажиллаж байгаа техникүүд түрээсийх бөгөөд тэдгээрийн агаарын бохирдлын төлбөр нь төлөгдсөн.</p> <p>Уурхай 2022 оны 09-р сараас эхлэн ажилласан бөгөөд 15 м³ багтаамж бүхий усны машиныг түрээсээр ажиллуулж байна. Уурхай ажилласан 45 гаруй хоногийн хугацаанд 90 орчим удаагын удаагын ажил хийгдсэн.</p> <p>Ашигласан усны төлбөр нь: 1,350 * 888 төгрөг = 1,198.8 мян.төгрөг болсон. 2022 оны усны дүгнэлтийн дагуу 8,439.55 мян.төг төлсөн.</p> <p>15 м³ усны автомашины түрээсийн төлбөр нь 2 сарын хугацаанд 2,900.0 мян.төгрөг, түлшний зардалд 4,440.0 мян.төгрөгийн зардал гарсан байна. Нийт зардалд түлшний зардлыг оруулж тооцоогүй.</p> <p>Тээвэр хийх машины хурдыг хязгаарлаж, хурдны хязгаарлалтыг анхааруулсан замын тэмдэг, тэмдэглэгээг нэмж байршуулах, засч тордох</p> <p>Автомашины явах хурдны хязгаарлалтыг тогтоож, шаардлагатай хэсгүүдэд тэмдэг тэмдэглэгээг 2021 онд хийсэн бөгөөд 2022 онд уурхай ажиллаагүй тул шинээр хийгдээгүй, шаардлага байгаагүй. Унасан болон гэмтсэн тэмдэг тэмдэглэгээг засаж сайжруулсан.</p>		

2			<p>Нефтийн бүтээгдэхүүн хадгалах технологийн горимыг чанд мөрдөж ажиллах, асгаралт болсон тохиолдолд саармагжуулах арга хэмжээг яаралтай авах, саармагжуулах хэрэгслийг талбайд бэлэн байлгах.</p>	<p>ШТС-ийн баруун талд түлш асгарсан тохиолдолд түүнийг шингээх хөрс байршуулсан бөгөөд шаардлагатай тохиолдолд ашиглахад бэлэн байдаг. Шатахуунийг тоолуурт түгээгүүрээр түгээлт хийдэг, мөн аюулгүй ажиллагааны дүрэм журмыг нарийн чанд баримталдаг тул асгаралт гаргадаггүй.</p>		
3			<p>Гадна тээврийн үйл ажиллагааны явцад салаа зам үүсч шороо тоос ихээр босох</p>	<p>2022 оны 4-р сард орон нутгийн гадна тээврийн компани болох “Хөрс транс” ХХК, зэргэлдээх уурхайнуудтай хамтарч / Говийн шилмэл, МАК / тээврийн замын сайжруулах ажлыг хийсэн. Манай уурхайн зүгээс зам дээр дэвсэх материалыг тээврийн машинд ачих үүргийг хүлээсэн бөгөөд энэхүү ажилд 6 м³ утгуурын багтаамж бүхий CLG 865 маркийн автоачигчыг 4 хоног ажиллуулсан. Уг ажил гүйцэтгэгдсэнээр замын эвдрэлтэй гол гол хэсгүүдийг засаж замын гадуурх тээвэр үүсэхээс сэргийлсэн. Хөрс транс ХХК уг ажлыг гүйцэтгэх боломжгүй болсоноор замыг нийтэд нь засах ажил түр зогссон. Түлш болон түрээсийн зардлын төлбөр тооцоог оруулсан дүнгээр 4,174.5 мян.төгрөг зарцуулагдсан.</p> 		
			<p>Агаарын бохирдлын эсрэг ажиллагаанд усалгааны машины түрээс болон түлшний зардалд ойролцоогоор нийтдээ 7,074.5 мян.төгрөг зарцуулагдсан.</p>			

4		<p>Ус:</p> <p>Ус ашиглах хэсгүүдэд хяналт тавих</p>	<p>Уурхайн шүүрлийн ус нь маш бага гарах бөгөөд гарсан тохиолдолд зөв зохистой ашиглах үүднээс зам талбайн усалгаа, тоос дарах, мод зүлэг услах зэрэг ашиглаж байна.</p> <p>Шүүрлийн ус их байдаггүй тул уурхайн усыг шавхан зайлуулдаггүй. Зөвхөн уланд тунасан усыг нэг блокоос нөгөө рүү шилжүүлэх ажил энэ жил хийгдсэн.</p> <p>Тоног төхөөрөмж худалдан авах зардалд 500.0 мян.төгрөг зарцуулсан.</p> 		
5		<p>Нэфтийн бүтээгдэхүүн хадгалах технологийн горимыг чанд мөрдөж ажиллах, асгаралт болсон тохиолдолд саармагжуулах хэрэгслийг төслийн талбайд бэлэн байлгах.</p> <p>MNS 5924:2015 Нүхэн жорлон, угаадасны нүх. Техникийн шаардлага. Уг стандартын дагуу 00-г төлөвлөж дуусгах.</p>	<p>Шатахуунийг тоолуурт түгээгүүрээр түгээлт хийдэг, мөн аюулгүй ажиллагааны дүрэм журмыг нарийн чанд баримталдаг тул асгаралт гардаггүй.</p> <p>2021 онд ШТС-ийн талбайг цэментэн хучилт хийж хөрсөөр нэвчин усан орчинд нөлөөлөх байдлаас сэргийлэх арга хэмжээ авж ажилласан.</p> <p>Шатах тослох материал хадгалах цэгийн бетон шалыг 10 см өндөр бетон хүрээтэй болгож гадагш урсахаас сэргийлсэн.</p> <p>Тайлант жилд 300 мян.төгрөг зарцуулагдсан.</p> <p>Уурхай 2022 онд бүтээн байгуулалтын саруудад ажиллаагүй тул боловсон 00 барих асуудал энэ жил шийдэгдээгүй боловч он гарангуут даруй хэрэгжүүлнэ. Одоогийн 00-ийг хлорминтой уусмалаар ариутган ашиглаж байна.</p> <p>Усны чанарт нөлөөлөх сөрөг нөлөөллийг бууруулахад нийт 800 мян.төгрөг зарцуулсан.</p>		

6		<p>Хөрс:</p> <p>Нягтаршиж бохирсон талбайг тэгшлэн сийрэгжүүлэх, ургамалжуулах</p>	<p>Уурхайн үйл ажиллагаа оны эхнээс зонсонги байж байгаад 9-р сараас ажиллаж эхэлсэн.</p> <p>Уурхайн талбайд ашиглалтгүй үлдсэн зам, талбай байхгүй. Шинээр зам талбай салаалуулахгүй байх үүднээс гадна замын арчилгааны ажил хийгдсэн.</p> <p>Уурхайн гадаад тээврийн замыг арчлах ажлын хүрээнд 9-р сард грейдерээр түрэх ажлыг хийж эхэлсэн. Тогтоосон маршрутын дагуу зорчдог. Зардлын хэмжээ 1,185.0 мян.төгрөг.</p> 		
7		<p>Шимт хөрсөөр хучин ургамалжуулах.</p>	<p>Уурхайн талбайд одоогоор нөхөн сэргээх шаардлагатай зам талбай болон овоолго байхгүй. Шинээр хөрсний элэгдэл үүсэхээс сэргийлэн уурхайн дотоод болон гадаад тээврийн замыг тогтоосон маршрут, технологийн замын дагуу тээвэрлэлтийг хийлгэдэг. Ингэхдээ замын арчилгаа усалгааг байнга хийж салаа зам үүсэхээс сэргийлж шинээр хөрс эвдэгдэхээс сэргийлэн ажиллаж байна.</p> 		

8		<p>Автомашины тос масло асгарч бохирдсон хөрсийг хуулан авч тусгаарлагч гадаргуу дээр овоолон 18-20%-ийн хлорамины уусмалаар бороожуулан ариутгаж, нефтийн бүтээгдэхүүний агуулга 0.07 мг/кг-аас ихгүй, 4 этилт хар тугалганы хэмжээ 0.05 мг/кг-аас ихгүй нөхцөлд буцаан байршуулах</p>	<p>Уурхай дээр хлорамины нөөцийг энэ чиглэл ашиглахаар бэлтгэсэн ба асгарсан тохиолдолд уг арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ. 2022 онд уурхай ажиллаад удаагүй байна. 2021 онд грашын талбайг бүрэн цэментэн суурьтай болгосон бөгөөд техникийн засвар үйлчилгээг уг байранд хийлгэсэнээр хөрс бохирдуулахаас сэргийлдэг.</p> 		
9		<p>Автомашины зогсоолыг цементлэх ажлыг 2022 ондоо багтаан дуусгах, цаашид засч сайжруулах</p>	<p>Автомашины зогсоолыг цементлэх ажлыг хийж дуусгасан.</p>		
		<p>Шатах тослох материалын агуулахыг цементлэх ажлыг 2022 онд багтаан гүйцэтгэх</p>	<p>Хаягдал тос хадгалах талбайг хашлага бүхий цэментэн суурьтай болгосоноор хөрс бохирдохоос сэргийлж ажилласан.</p>		
10		<p>Хог хаягдлыг зориулалтын саванд хадгалж, сумын нэгдсэн хогийн цэгт сар тутам зөөвөрлөн хаях.</p>	<p>Ахуйн хэрэглээний хатуу хог хаягдлыг нэгдсэн байдлаар Олон-Овоо багийн хогийн цэгт 3-4 сард дунджаар 1 удаа төвлөрүүлдэг. Уурхай 9-р сард бага хүчин чадлаар эхэлсэн бөгөөд одоогоор хог хаягдал хуримтлагдаагүй байна.</p> 		
		<p>Ахуйн гаралтай шингэн хаягдлыг доторлогоотой нүхэн цооногийн арчилгааг байнга хийж, бүрэн бүтэн байдалд хяналт тавих</p>	<p>2021 онд ахуйн шингэн хаягдлын цооногийг уурхайд бий болгосон бөгөөд 2022 онд сүүлээс ашиглаж байна. Бүрэн бүтэн байдалд хяналт тавьж ажилладаг.</p>		
<p>Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлтийн зардалд нийт 9,059.5 мян.төгрөг зарцуулсан байна.</p>		<p>20</p>			

11	2	Нөхөн сэргээх арга хэмжээний төлөвлөгөө	Шимт хөрсийг ургамалжуулах арчилж хамгаалах	<p>Суулгац болон шимт хөрс арчилах ажиллагаанд зориулж тогтмол усалгааны ажлыг өөрийн болон гэрээт ажилтны тусламжтайгаар зохион байгуулсан. Энэхүү ажлын зардал: 600.0 мян.төг</p> <p>Ногоон байгууламжыг нэмэгдүүлэх “Тэрбум мод” үйл ажиллагааг дэмжих ажлын хүрээнд 200 ш бургас модны суулгацыг шинээр суулгасан. Нийт тарьсан суулгацын тоо 2,000 ш болсон. Энэхүү ажлын зардал: 400.0+150.0 мян.төг=550.0мян.төг</p> <p>Шимт хөрсийг арчилан хамгаалах, суулгацны усалгааг тогтмол хийх ажлын хүрээнд усалгааны зарим нэг тоноглолтой болсон. Энэхүү ажлын зардал: 1,757.0 мян.төг</p>		
----	---	---	---	--	--	--

12		Шимт хөрсийг тээвэрлэн засч тэгшлэх	<p>Шимт хөрсийг уурхайлалтын өмнө урьдчилан хуулж, шимт хөрсний овоолгод буулгаж, хураадаг. Зардал нь үйл ажиллагааны зардалд хамаарна.</p> 		
13		Дотоод овоолго үүсгэх:	<p>Уурхайн техникийн нөхөн сэргээлтийн ажил: Уурхай 2-р давхаргаа ашигласан орон зайд дотоод овоолгын ажил хийж нөхөн сэргээлтийн ажлыг гүйцэтгэж байна. Уурхайн ажил 2022 оны 09-р сарын 01-ээс, хөрс хуулалтын ажил 10-р сараас эхэлсэн тул дотоод овоолгын хийсэн талбай нэмэгдээгүй байна. Харин хуучин овоолгын суурин дээр өндөрлөх ажлаар 150 мян.м3 орчим хөрс хуулж дотоод овоолгод байршуулсан. Дотоод овоолго үүсгэсэн талбайн хэмжээ 6.28 га талбайг хамраад байна. Зардал нь үйл ажиллагааны зардалд хамаарна.</p> 		
<p>Нөхөн сэргээх арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлтэнд нийт 2,907.0 мян.төгрөг зарцуулсан.</p>			30		

14	3	<p>Дүйцүүлэн хамгаалах хэмжээний төлөвлөгөө арга</p>	<p>Орон нутгаас нөхөн сэргээлт хийлгэх саналын дагуу гүйцэтгэнэ.</p>	<p>Дорноговь аймгийн БОАЖГ-аас Даланжаргалан сумын Элдэв багийн нутагт, уурхайгаас баруун урд зүгт 9 болон 11 км-зайтай “Бумбат”, “Сээрийн булаг” хэмээх газарт эзэнгүй орхигдсон жоншний ухмалуудыг 2022 оны дүйцүүлэн хамгаалах ажилд үүрэг болгосон.</p> <p>Ухашын ойролцоо байх шимт болон хөрсний овоолгуудыг зөөвөрлөн хучилт хийн ойр орчмын гадаргуутай адил түвшинд тэгшлэх байдлаар нөхөн сэргээлтийн ажлыг гүйцэтгэсэн.</p> <p>Нөхөн 9-р сарын 2-нд талбайн үзлэг хийж, нөхөн сэргээх арга хэмжээг 9-р сарын 11 гүйцэтгэсэн байна. Уг арга хэмжээнд 1 ковш, 1 инженер техникийн автомашин, 2 хүн ажилласан. Зардалд түлшний зардал, техникийн түрээсийн зардал хамаарах бөгөөд уг ажилд нийт нийт 1,060.2 мян.төгрөг зарцуулсан.</p>		
<p>Дүйцүүлэн хамгаалах ажилд нийт нийт 1,060.2 мян.төгрөг зарцуулсан.</p>				<p>10</p>		

6. Түүх, соёлын өвийг хамгаалах төлөвлөгөө						
15	4	Түүх, соёлын өвийг хамгаалах төлөвлөгөө	Түүх, соёлын өв дурсгалуудын талаарх мэдээлэлд анхааралтай хандах, сэргээх ажилд оролцох Судалгаанд оролцох	Даланжаргалан сумын хэмжээнд байгаа соёлийн биет өвийн тодорхой хэсгийн судалгаа болон түүнийг сэргээн засварлах ажилд 2021 оны 9-р сарын 4-ний өдөр оролцсон. 2022 онд уурхай ажиллаагүй боловч “Их нартын байгалийн нөөц газар”-тай хамтын ажиллагааны хүрээнд “Их нартын судалгааны төв”-ийн өвөлжилтийн бэлтгэл ажлыг хангах үүднээс 6 тн нүүрс хандивлаж судалгааны ажлыг тасралтгүй явуулахад дэмжлэг үзүүлж, хамтарч ажилласан. Энэхүү ажлын зардал 720 мян.төгрөг.		
16			Нутгийн иргэдийн уламжлалт амьдралын хэв маяг, тахилга шүтлэгт хүндэтгэлтэй хандах, дэмжлэх үзүүлэх	Багийн иргэдийн зохион байгуулж байгаа энэ төрлийн үйл ажиллагааг дэмжих туслах зорилгоор хандив өгсөн. Энэхүү ажлын зардал 2,000.0 мян.төгрөг.		
Түүх, соёлын өвийг хамгаалах төлөвлөгөөний зардалд 2,720.0 мян.төгрөг зарцуулсан.					5	
6. Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө						
17	5	Байгалийн гамшигаас урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр	Цаг агаарын улирлын, сарын, 7 хоногийн, өдөр тутмын урьдчилсан мэдээнүүдийг төслийн үйл ажиллагаанд тогтмол ашиглах	Цаг агаарын аюулт үзэгдэл болох хүчтэй салхи, шороон болон цасан шуурганы улмаас уурхайн үйл ажиллагаа зогсох тохиолдол байдаг бөгөөд үүнийг телевизийн болон ухаалаг утасны цаг агаарын мэдээнээс урьдчилан тооцоолох боломжтой болсон.		
18			Гал түймрээс урьдчилан сэргийлэх сургалт сурталчилгаа, болзошгүй аюулын үед авах арга хэмжээг төслийн нийт ажилтан албан хаагчидад тогтмол хугацаанд танилцуулах Гал түймэртэй тэмцэх багаж хэрэгсэл, галын хор зэргийг тогтсон стандартын дагуу байрлуулж бэлэн байдлыг хангаж ажиллах	Уурхайн бүс нь говийн бүс нутагт хамаарах тул тэл хээрийн бүстэй харьцуулахад гал түймрын аюул харьцангуй багатай. Ажлын байр, амрах байр гэх мэт обектын гар түймрээс сэргийлэх, мэдээлэх ажлыг сайн хийж холбогдох газраас галын дүгнэлтийг авч ажиллаж байна. Галын аюулыг мэдээлэх хэрэгсэлээс 5 ш төхөөрөмж нэмж суулгасан. Энэхүү ажлын зардал 150.0 мян.төгрөг.		

19			Болзошгүй ослын үед авах арга хэмжээг төслийн нийт ажилтан албан хаагчдад тогтмол хугацаанд танилцуулах	ХАБЭА-н төлөвлөгөө, гамшиг ослын үеийн төлөвлөгөөтэй. Ажилчдад аливаа осол эрсдлийн үед өөрийгөө хэрхэн хамгаалах, цугларах цэгийн ойлголтыг ХАБЭА-н сургалтын хүрээнд таниулга хийдэг. Зардал нь үйл ажиллагааны зардалд хамаарна.		
20	6	Үйлдвэрийн ослоос урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр	Хөдөлмөр хамгаалал аюулгүй ажиллагааны дүрэм журмыг сахиулж, хэрэгжилтэд хяналт тавих	- Ажилчдад өдөр тутмын зааварчилгаа өгдөг. Ажил эхлэхэд ХАБЭА-н сургалтийг бүх ажилчдад өөрийн ХАБЭА инженер зохион байгуулсан. Энэхүү ажлын зардалд 100.0 мян.төгрөг зарцуулсан.		
21			Хөдөлмөр хамгаалал аюулгүй ажиллагааны сургалтыг тогтмол хугацаанд гүйцэтгэх			
22			Ажиллагсдын хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэгслээр хангах	Ажилчдад нормт хувцас, ажлын бээлий, маск гэх мэт нэг бүрийн хувцас хэрэглээр хангсан. Энэхүү ажлын зардалд 5,533.0 мян.төгрөг зарцуулсан.		
			Үйлдвэрийн тоног төхөөрөмжийн бүрэн бүтэн байдалд тогтмол хяналт тавьж, засвар үйлчилгээг тогтмол хийх	Түрээсийн тоног төхөөрөмжүүдийн машин техникийн үзлэгийг тогтмол хийж, нэг бүрийн хэрэгслийн бэлэн байдлыг байнга шалгаж, дутсан болон эвдэрсэн тохиолдолд засуулах болон нөхөн байршуулуулдаг.		
23	7	Хүний эрүүл мэнд, байгаль орчинд үзүүлэх эрсдэл	Салхи ихтэй, тоосжилт үүсэх улиралд тоосжилтыг бууруулах арга хэмжээг тогтмол авах	- Тоос гаргахгүй боломжит бүх нөхцөлийн өөрсдийн нөөц бололцоонд тулгуурлан байнга хийдэг /усалгаа, зам талбайг түрэх, хурд тохируулах/.		
24			Орчны бүрэлдэхүүн хэсгүүдийн шинжилгээ үр дүнг магадлан итгэмжлэгдсэн хөндлөнгийн лабораториор баталгаажуулах	- УБ хотын УЦУОШГ-ийн “Байгаль Орчин, Хэмжил Зүйн Төв Лаборатор”-т хавар болон намар 2-тоо дуу чимээ, хөрс, ус, агаарын шинжилгээг тогтмол хийлгэж явдаг. Энэхүү ажлын зардалд 570.0 мян.төгрөг зарцуулсан.		
25			Шимт хөрсний овоолгын бүрэн бүтэн байдалд хяналт тавьж байх	Шимт хөрсний овоолгод бороо ороогүй үеүүдэд байнгийн усалгаа хийдэг бөгөөд уулын инженер, мастеруудын байнгын хяналтанд байдаг.		
26			Уурхайн бүсэд орж ирсэн иргэдийн мал, зэрлэг амьтад уурхайн ухаш болон тоног төхөөрөмжийг нөлөөгөөр өртсөн тохиолдолд нөхөн олговор өгөх	Уурхайн талбайг тойруулсан, хүн, мал, амьтан нэвтрэхээс сэргийлсэн аюулгүйн бүстэй. Ганц ширхэг орц, гарцтай бөгөөд 24 цагийн харуул хамгаалалттай тул гадын хүн болон малыг нэвтрүүлдэггүй. Энэ төрлийн эрсдэлд нөхцөл үүсээгүй.		
Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн зардалд 6,353.0 мян.төгрөг зарцуулагдсан.					10	

27	8	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт	Хог хаягдлыг тогтоосон журмын дагуу кодлон ангилж, дахин ашиглах зайлуулах арга хэмжээнүүдийг тодорхойлох	Ахуйн хог хаягдлыг эх үүсвэр дээр нь ангилан ялгалт хийх зорилгын хүрээнд уурхайн ажилчдын тосгонд тэмдэгжүүлсэн, 3-н тусгаарлалт бүхий ахуйн 2 хогийн савыг 2020 онд ашиглалтанд өгч үр дүнтэй ашиглаж байна.		
28			Бүх төрлийн дахин ашиглах боломжтой хог хаягдлын ангилан холбогдох байгууллагуудад тушаах	2022 онд дахин нэг ангилах савыг ашиглалтанд оруулсан. Энэ ажилд 150.0 мян.төгрөг зарцуулсан.		
29			Хог хаягдлыг нэг цэгт цуглуулан ангилж, битүү саванд хадгалан тогтмол хугацаанд тэвэрлэж байх	Ахуйн хэрэглээний хатуу хог хаягдлыг нэгдсэн байдлаар Олон-Овоо багийн хогийн цэгт 2-3 сард дунджаар 1 удаа төвлөрүүлдэг. Мөн улиралд нэг удаа тусгай зөвшөөрлийн талбайн хэмжээнд нэгдсэн цэвэрлэгээ хийдэг бөгөөд 2022 оны 9-р сард ажил эхлэхэд 50 гаран хүнтэйгээр энэ ажлыг хийсэн. Уурхай 9-р сараас ажиллаж эхэлсэн тул зөвөрлөхөөр хэмжээнд хог хаягдал хуримтлагдаагүй байна. Энэ ажилд 1,200.0 мян.төгрөг зарцуулсан.		
30			Хөрсийг тос тосолгооны материалаар бохирдуулахыг хориглох, тосоор бохирдсон хөрсийг эрүүлжүүлсэний дараа хуулсан хөрс чулуулгийн овоолгод шилжүүлэх	Засварын талбайг цементэн суурьтай болгосон тул уурхайд хөрс бохирдох эрсдэлээс бүрэн сэргийлж чадсан. Мөн гадна тээврийн автомашины зогсоолыг цэментжүүлсэн.		
31			Техникийн засвар үйлчилгээг агуулахын нутаг дэвсгэрт хийж ажилласан тос хөрсөнд асгарах, алдагдахаас сэргийлэх			
32			Одоо ашиглаж буй бие засах газар нь хөрс, газрын доорх ус бохирдуулах аюултай бөгөөд Хог хаягдлын тухай хуулийг зөрчиж байгаа тул нэн даруй ариутгал халдваргүйжүүлэлт хийж дарж булшлах,	Уурхай 2022 онд бүтээн байгуулалтын саруудад ажиллаагүй тул боловсон 00 барих асуудал энэ жил шийдэгдээгүй боловч он гарангуут даруй хэрэгжүүлнэ. Одоогийн 00-ийг хлорминтой уусмалаар ариутган ашиглаж байна.		
33			Хаягдал хөдөлгүүрийн тосыг тусгай төхөөрөмж ашиглан дахин ашиглах, бусад тосолгооны	Аюултай хог хаягдал болох дугуй, аккумулятор, тосыг тусгай зөвшөөрөл бүхий “Алтан Оршихуй групп”ХХК-тай гэрээ байгуулж зориулалтын газарт хуримтлал үүсгэж байгаад тушаадаг		

			<p>материалын хаягдал болон дугуй аккумулятор зэргийг тухайн чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг аж ахуйн нэгжтэй гэрээ байгуулан хүлээлгэж өгөх</p>	<p>зарчимтай. Оны эхний үлдэгдэл дээр цаашид нэмэгдэх шингэн хаягдалыг хуримтлуулж 11-р сарын 10-ны дотор хүргүүлнэ. Энэ ажилд 500.0 мян.төгрөг зарцуулсан.</p> 		
34			<p>Техник тоног төхөөрөмжийн шуугиан бууруулах арга хэмжээг авах</p>	<p>Ажилчдын амрах байрыг шинээр зохион байгуулж битүү дэвэртэй болгож, дуу чимээ тусгаарлалт, дулаан хангамж, ая тухтай нөхцөлийг бүрдүүлсэн.</p> 		
35			<p>Дуу шуугиан ихтэй ажлын байранд ажиллагсдыг сонсголын эрхтэн хамгаалах хэрэгслээр хангах</p>	<p>Орчны дуу шуугианы хэмжилтийг жилд 2 удаа хийлгэдэг боловч тайлант жил уурхай ажиллаагүй тул 1 удаа хийлгэсэн. Бутлуурын ажилчдад хамгаалах чихэвчийг тогтмол ашиглуулдаг.</p>		
Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн зардалд 2,100.0 мян.төгрөг зарцуулсан.					5	
36	9	Орчны хяналт шинжилгээний төлөвлөгөөний биелэлт	<p>Агаар:</p> <p>Байршил: Нүүрсний ордоос салхины чигийн дагуу 100 м, 500 м-т, ажилчдын кемпийн ойролцоо, хөрсний овоолгын ойролцооноос</p> <p>Давтамж: Жилд 2</p> <p>Шинжилгээ: Утаасны хий, тоос</p>	<p>-2022.09.11-нд нийт тоосонцорын шинжилгээг оффис (ажилчдын кемп), Нүүрс бутлах талбай, ил уурхайн салхин дээд болон доод гэсэн 4 цэгт дотор хийлгэсэн. Үр дүн: Зөвшөөрөгдөх хэмжээнд байх бөгөөд өмнөх жилүүдийн түвшинлд хадгалагдаж байна.</p> <p>-2022.09.11-нд хүхэрлэг хий болон азотын давхар ислийн хэмжээг оффис (ажилчдын кемп), Нүүрс бутлах талбай, ил уурхайн салхин дээд болон доод гэсэн 4 цэгт дотор хийлгэсэн. Үр дүн:</p>		

			<p>Зөвшөөрөгдөх хэмжээнд бөгөөд өмнөх жилүүдийн түвшинд хадгалагдаж байна.</p> <p>-2022.09.11-нд мөн дээрх цэгүүдэд орчны дуу чимээний хэмжилт хийсэн. Нүүрс бутлах талбайн дуу чимээний үзүүлэлт зөвшөөрөгдөх хэмжээнээс давж гарсан нөхцөл байдал тогтоогдсон. Бутлуурын ажилчдад нэг удаагийн чихэвч хэрэглүүлэх арга хэмжээг авч ажиллаж байна.</p> 	
37		<p>Хөрс:</p> <p>Байршил: Хөрсний овоолгоос 200м-т, Цэвэр хөрс, Ажилчдын кемпийн ойролцоо, хог хаягдлын цэгийн хажууд</p> <p>Давтамж: Жилд 2</p> <p>Шинжилгээ: Ерөнхий, хүнд металл</p>	<p>- 2022.09.11-нд хөрсний шинжилгээг бутлуурын орчим, кемпийн орчим, уурхайн салхин доороос тус тус авсан. Шинжилгээгээр чийгийн хэмжээг тогтоосон бөгөөд өмнөх онуудтай харьцуулахад чийгийн хэмжээ 2% нэгжээр нэмэгдсэн.</p> <p>- 2022.09.11-ний шинжилгээгээр хүнд металлын 8-н үзүүлэлтийг тодорхойлсон. Уг дээжийг хөрсний овоолгын зүүн талд 500 м-т, Ажилчдын кемп, нүүрс бутлуурын талбайгаас зүүн талд 100 м-т тус тус дээжилсэн байна. Үр дүн: Зөвшөөрөгдөх хэмжээнд.</p> <p>- 2022.09.11-нд хөрсөнд агрохимийн шинжилгээг хөрсний отвалын хойд талд 100 м зайд мод тарьсан хэсгийн 1 цэгт хийсэн. рН-ийн орчин 1 нэгжээр буурч 6.5, ялзмагын хэмжээ нэмэгдэж 0.86% болсон байна.</p> 	

38			Ургамал: Шинээр ашиглалт явуулах талбай, нөхөн сэргээлт хийсэн байгалийн аясаар нөхөн ургалт явагдаж буй талбайд унаган болон ховор ургамалын хяналт	Байгаль орчны төлөв байдлын тайлангын ажлын хүрээнд ургамал болон амьтны аймгийн судалгааны ажил хийгдсэн. Ховор ургамал бүртгэгдээгүй. Уурхайн бүсэд 2 ш үнэг 2021 оноос амьдарч байгаа бөгөөд энэ жил гаварласан.		
39			Амьтан: Уурхайн ашиглалтын талбайн хэмжээнд болон уурхайн нөлөөллийн бүсийн зэрлэг амьтадын хяналт	Олон удаагийн давтамжит судалгаанд үндэслэн мониторинг хийх ажлын эхлэл нь 2020 оны 10-р сараас эхэлсэн БОННУ-ний тодотгол боловсруулах ажлын хүрээнд хийгдсэн бөгөөд БОННУ-г Элдэв багийн ИТХ-аар 2022.10-р сард хэлэлцүүлж дэмжигдсэн.		
40			Усан орчин: Ундны ус авч хэрэгэлж буй уст цэгээс жилд 2 удаас 1 дээжинд химийн ерөнхий шинжилгээ	2022.09.11-ний өдөр зөөврийн ундны усны дээжинд шинжилгээ хийлгэсэн. Тус шинжилгээгээр усны чанар, усны элементийн шинжилгээ, хүнд металл зэрэг шаардлагатай шинжилгээний ажлуудыг гүйцэтгэсэн. Шинжилгээний үр дүнгээр хатуулаггүй, рН-ийн орчин хэвийн, бусад эрдсүүд хэвийн хэмжээнд байгаа нь харагдсан.		
Орчны хяналт шинжилгээний төлөвлөгөөний биелэлтийн зардалд нийт 570.0 мян.төгрөг зарцуулсан.					5	
41	10	Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөөний биел	Энэхүү тайлангийн сөрөг нөлөөллийг бууруулах зөвлөмжүүдийг үйл ажиллагаандаа тусгаж хэрэгжүүлэх	Байгаль хамгаалах менежментийн төлөвлөгөөнд тусгагдсан ажлуудыг үйл ажиллагаандаа хэрэгжүүлэхийг хичээж ажилласан.		
42			Уурхай болон үйлдвэрт байгаль орчны асуудал хариуцсан мэргэжлийн 1-2 хүний орон тоог шинээр бий болгон ажиллах	Байгаль орчин хамгаалах чиглэлийн “Солонгон төгөл” ХХК-тай хамтарч ажилладаг. 2022 онд уурхай ажиллаагүй бөгөөд 2023 онд орон тооны ажилтантай болно.		
43			Уурхайн ажилчдад хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааны сургалт семинарыг тогтмол зохион байгуулж, хамруулах	Бүх ажилчдын сургалтыг өөрийн ХАБЭА-ийн инженер дотоод нөхцөл боломжоороо зохион байгуулдаг. Сургалт ХАБЭА-ийн сургалтанд нэмж шинээр 1 ажилтан сургасан. Энэхүү ажлын зардал 650.0 мян.төгрөг.		
44			Байгаль орчныг хамгаалах талаар сургалтыг жилд нэг удаа зохион байгуулах, холбогдох дүүргийн байгаль орчны алба, байгаль хамгаалагч нартай харилцан холбоотой ажиллах	“Солонгон төгөл” ХХК-тай хамтран ажилчдад ХАБЭА-н сургалтын үеэр нэмэлтээр байгаль орчин хамгаалах, хог хаягдлын менежментийн талаар сургалтыг 1 удаа хийсэн. Сум, Багийн удирлагатай байнгын хамтын ажиллагаатай ажилладаг.		
45			Гал унтраах хэрэгслээр уурхайг бүрэн хангах арга хэмжээ авах,	Бүх галын аюулыг мэдээлэх төхөөрөмжийн үйл ажиллагааг сайжруулж, галын хорыг дахин цэнэглүүлж		

		галыг унтраах талаар тодорхой түвшинд бэлтгэлийг хангуулах арга хэмжээ зохион байгуулах	баталгаажуулалтыг хийлгэсэн. Энэхүү ажлын зардал 250.0 мян.төгрөг.		
46		Байгаль орчны хамгаалах тухай хуулийн 101 дүгээр зүйлд заасны дагуу байгаль орчны аудитыг 2 жил тутамд хийлгэх Тусгай зөвшөөрөл бүхий хуулийн этгээдтэй харилцан тохиролцох	Байгаль орчны аудитыг 2021 онд 11 сая гаруй төгрөгөөр хийлгэсэн.		
47		Газрын төлөвл байдал, чанарын хянан баталгааг 5 жил тутамд хийлгэх	Газрын төлөвл байдал чанарын хянан баталгааг “Өдөр Хаан трэйдинг”ХХК-ээр гэрээгээр гүйцэтгүүлж байна. Энэхүү ажлын зардал 11,000.0 мян.төгрөг.		
48		Орон нутгийн иргэдийн санал болон сумын багийн төвийн цаашдын хөгжилд туслалцаа үзүүлэх	Багийн иргэдийн нийтийн хуралд 2022 онд нийт 5-н удаа оролцож үйл ажиллагаа танилцуулж ажилласан байдаг. Тулгамдаж байгаа асуудлыг шийдэхэд хамтарч ажиллаж байна.		
49		Тухайн нөлөөлөлд өртөж буй иргэдийг эмчийн үзлэгт хамруулах ажлыг бусад ААН-үүдтэй хамтран зохион байгуулж гүйцэтгэх	Багийн шинэ байртай болоход дэмжлэг үзүүлэхэд 6 сая.төг, багийн иргэдийн 3-н хүүхдүүдийн сургалтийн төлбөрт 7.61 сая.төг, багийн дундын санд 3 сая.төг, сумын төрөх байрны тохижилт 4.16 сая.төг, сум болон багийн иргэдэд өвс тэжээл 2200 боодол буюу нийт 30 сая.төг, багийн 40-н айлд тус бүр 2 тн нүүрс буюу 9.6 сая.төг, аймгийн асрамжийн төвд 70 тн нүүрс буюу 8.4 сая.төгрөг гэх мэт зардлуудыг одоогийн байдлаар шийдвэрлэж ажлаад байна. Энэхүү ажлын зардал 68,770.0 мян.төгрөг.		
					
Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөөний биелэлтийн зардал нийт 80,670.0 мян.төгрөг зарцуулсан.				5	

50	11	Нөлөөллийн бүсийн оршин суугч, оролцогч талуудад тайлагнах төлөвлөгөөний биелэлт	Иргэд олон нийт/дурын оролцогч, сонирхсон тулуудад	Сум, багийн, сонирхогч эдгээдүүд уурхайн үйл ажиллагаатай танилцахад чөлөөтэй хүлээн авч ажилладаг.		
51			Байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч	Байгаль орчин хяналт шинжилгээний ажлын тайланг Даланжаргалан сумын БОМ хагас болон бүтэн жилээр хүргүүлсэн.		
52			Сумын ЗД	Байгаль орчин хяналт шинжилгээний ажлын тайланг Даланжаргалан сумын БОМ хагас болон бүтэн жилээр хүргүүлсэн.		
53			Багийн ИНХ	Багийн ИНХ 2022 онд 10-р сарын байдлаар нийт 5-н удаа хурал зохион байгуулагдсан бөгөөд бүх хуралд оролцож ажлын тайлан, танилцуулгаа хийсэн.		
54			БОАЖЯ	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө, биелэлтийн тайланг хугацаанд нь Дорноговь аймагийн БОАЖГ болон БОАЖЯ-нд хүргүүлсэн.		
Нөлөөллийн бүсийн оршин суугч, оролцогч талуудад тайлагнах төлөвлөгөөний биелэлт					5	

Үнэлгээ өгсөн:

Ажлын хэсгийн гишүүн

/

/

ФРИЕНДШИП РЕСУРСИС ХХК

Далангийн нүүрсний уурхайн 2022 оны байгаль
орчны менежментийн төлөвлөгөөний
биелэлтийн тайлан

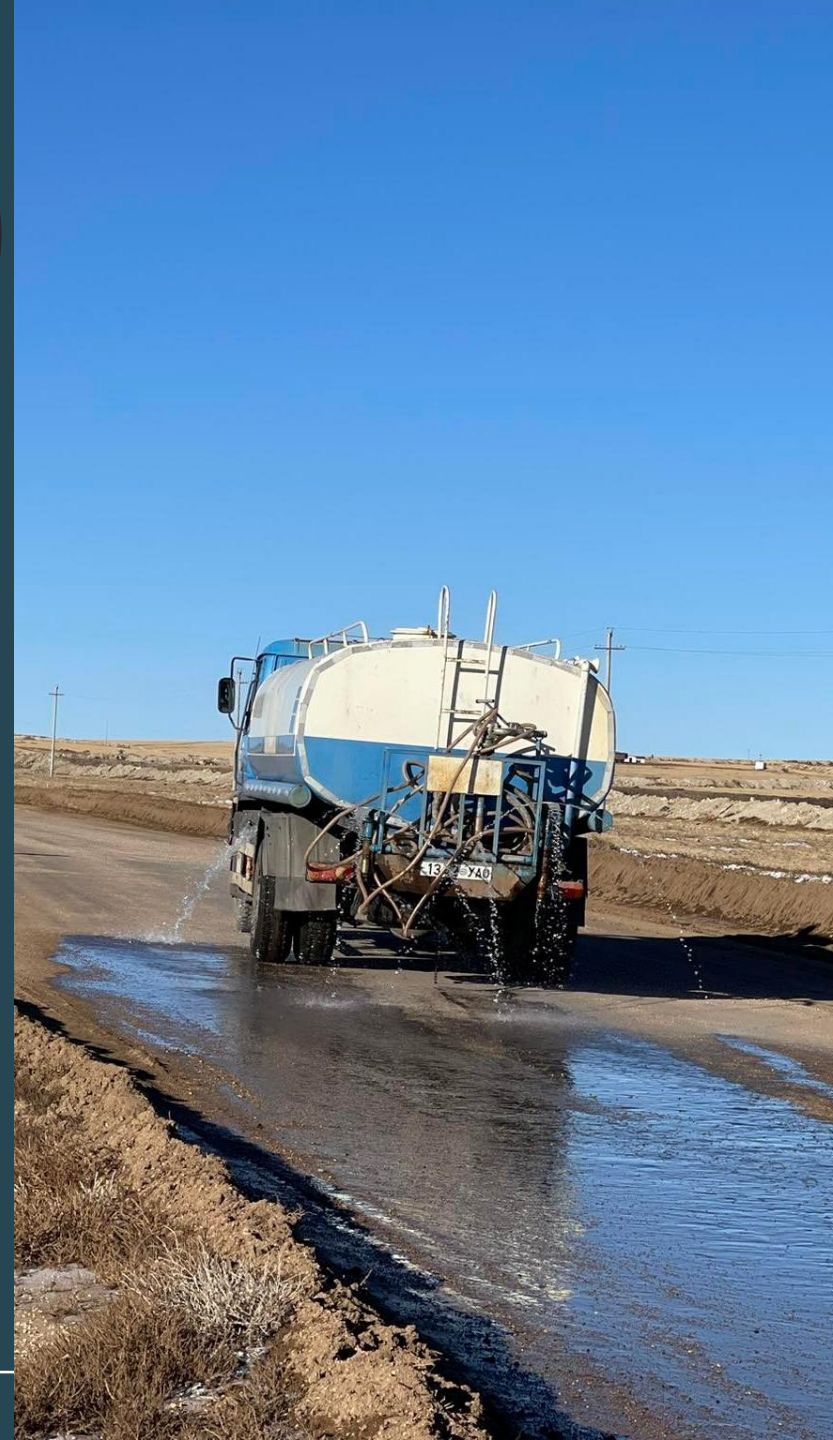
Байгаль орчин хамгаалах арга хэмжэээнүүд

1

Сөрөг Нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ

Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлтийн зардалд нийт 9,059.5 мян.төгрөг зарцуулсан байна.

Агаарын бохирдлын эсрэг арга хэмжээ

Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ

- Техникүүдийн агаарын бохирдлын төлбөрийг төлөх

- Тоосжилт үүсэх замуудыг услах, дагтаршуулах

- Тэмдэг тэмдэглэгээг нэмж байршуулах, засч тордох

- Нефтийн бүтээгдэхүүн асгархад саармагжуулах, хэрэгслийг бэлэн байлгах

Гүйцэтгэл / Нийт 7,074.5 мян.төгрөг зарцуулсан /

- Уурхайн техникүүдийн агаарын бохирдлын төлбөрийг төлж барагдуулсан.

Уурхай 2022 оны 09-р сараас эхлэн ажилласан бөгөөд 45 хоногийн хугацаанд 90 орчим удаагын зам талбайн усалгааний ажил хийгдсэн. Усны дүгнэлтийн дагуу усны төлбөрт 8.4 сая.төг төлсөн

Автомашини явах хурдны хязгаарлалтыг тогтоосон. 2022 онд уурхай ажиллаагүй тул шинээр хийгдээгүй, шаардлага байгаагүй. Унасан болон гэмтсэн тэмдэг тэмдэглэгээг засаж сайжруулсан.

Шатахуунийг тоолуурт түгээгүүрээр түгээлт хийдэг, мөн аюулгүй ажиллагааны дүрэм журмыг нарийн чанд баримталдаг тул асгаралт гаргадаггүй. Нефт асгарсан тохиолдолд түүнийг шингээх хөрс болон саармагжуулах хэрэгсэл бэлэн байдаг.

Усны чанарт нөлөөлөх сөрөг нөлөөллийг бууруулах

Хэрэгжүүлэх арга ХЭМЖЭЭ

- Ус ашиглах хэсгүүдэд хяналт тавих

- Нефтийн бүтээгдэхүүн асгархад саармагжуулах, хэрэгслийг бэлэн байлгах

- MNS 5924:2015 стандартын дагуу 00-г төлөвлөж дуусгах.

Гүйцэтгэл / Нийт 800.0 мян.төгрөг зарцуулсан /

- Уурхайн шүүрлийн ус нь маш бага гарах бөгөөд гарсан тохиолдолд зөв зохистой ашиглах үүднээс зам талбайн усалгаа, тоос дарах, мод зүлэг услах зэрэг ашиглаж байна. Шүүрлийн ус их байдаггүй тул уурхайн усыг шавхан зайлуулдаггүй. Нэг блокоос нөгөө рүү шилжүүлдэг.

Нефт асгарсан тохиолдолд түүнийг шингээх хөрс болон саармагжуулах хэрэгсэл бэлэн байдаг. Шатах тослох материал хадгалах цэгийн бетон шалыг 10 см өндөр бетон хүрээтэй болгож гадагш урсахаас сэргийлсэн.

Уурхай 2022 онд бүтээн байгуулалтын саруудад ажиллаагүй тул боловсон 00 барих асуудал энэ жил шийдэгдээгүй боловч он гарангуут даруй хэрэгжүүлнэ. Одоогийн 00-ийг хлорминтой уусмалаар ариутган ашиглаж байна.

Хөрсөнд нөлөөлөх сөрөг нөлөөллийг бууруулах-1

Хэрэгжүүлэх арга ХЭМЖЭЭ

- Нягтаршиж бохирдсон талбайг тэгшлэн сийрэгжүүлэх, ургамалжуулах

- Шимт хөрсөөр хучин ургамалжуулах

- Автомашины тос масло асгарч бохирдсон хөрсийг хуулан авч тусгаарлагч гадаргуу дээр овоолон 18-20%-ийн хлорамины уусмалаар бороожуулан ариутгаж стандартийн хэмжээнд хүргэж саармагжуулах

Гүйцэтгэл / Нийт 1,185.0 мян.төгрөг зарцуулсан /

Уурхай оны эхнээс зонсонги байж байгаад 9-р сараас ажиллаж эхэлсэн. Шинээр зам талбай салаалуулахгүй байх үүднээс гадна замын арчилгааны ажил хийгдсэн. Уурхайн гадаад тээврийн замыг арчлах ажлын хүрээнд 9-р сард грейдерээр түрэх ажлыг хийж эхэлсэн.

Шинээр хөрсний элэгдэл үүсэхээс сэргийлэн уурхайн дотоод болон гадаад тээврийн замыг тогтоосон маршрутын дагуу тээвэрлэлтийг хийлгэдэг. Замын арчилгаа усалгааг байнга хийж салаа зам үүсэхээс сэргийлж шинээр хөрс эвдэгдэхээс сэргийлэн ажиллаж байна.

Уурхай дээр хлорамины нөөцийг энэ чиглэл ашиглахаар бэлтгэсэн ба асгарсан тохиолдолд уг арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ. 2022 онд уурхай ажиллаад удаагүй байна. 2021 онд грашын талбайг бүрэн цэментэн суурьтай болгосон бөгөөд техникийн засвар үйлчилгээг уг байранд хийлгэсэнээр хөрс бохирдуулахаас сэргийлдэг.

Хөрсөнд нөлөөлөх сөрөг нөлөөллийг бууруулах-2

Хэрэгжүүлэх арга ХЭМЖЭЭ

Зогсоолыг цементлэх ажлыг
дуусгах, сайжруулах

- ШТМ-ийн агуулахыг
цементлэх ажлыг гүйцэтгэх

Хог хаягдлыг зориулалтын
саванд хадгалж, хогийн цэгт
сар тутам зөөвөрлөн хаях

Хог хаягдлыг зориулалтын
саванд хадгалж, хогийн цэгт
сар тутам зөөвөрлөн хаях

Гүйцэтгэл / Нийт 1,185.0 мян.төгрөг зарцуулсан /

Автомашину зогсоолыг цементлэх ажлыг хийж дуусгасан.

Хаягдал тос хадгалах талбайг хашлага бүхий цементэн суурьтай болгосоноор хөрс бохирдохоос сэргийлж ажилласан.

Ахуйн хэрэглээний хатуу хог хаягдлыг нэгдсэн байдлаар Олон-Овоо багийн хогийн цэгт 3-4 сард дунджаар 1 удаа төвлөрүүлдэг. Уурхай 9-р сард бага хүчин чадлаар эхэлсэн бөгөөд одоогоор хог хаягдал хуримтлагдаагүй байна.

2021 онд ахуйн шингэн хаягдлын цооногийг уурхайд бий болгосон бөгөөд 2022 онд сүүлээс ашиглаж байна. Бүрэн бүтэн байдалд хяналт тавьж ажилладаг бөгөөд одоогоор хэвийн байна.

2

Нөхөн сэргээх арга хэмжээний Төлөвлөгөө

Нөхөн сэргээх арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлтэнд нийт
2,907.0 мян.төгрөг зарцуулсан.

Нөхөн сэргээх арга хэмжээ

Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ

- Шимт хөрсийг
ургамалжуулах, арчилж
хамгаалах

- Шимт хөрсийг тээвэрлэн засч
тэгшлэх

- Дотоод овоолго үүсгэх

Гүйцэтгэл / Нийт 2,907.0 мян.төгрөг зарцуулсан /

Суулгац болон шимт хөрс арчилах ажиллагаанд зориулж тогтмол усалгааны ажлыг хийдэг. Ногоон байгууламжыг нэмэгдүүлэх “Тэрбум мод” үйл ажиллагааг дэмжих ажлын хүрээнд 200 ш бургас модны суулгацыг шинээр суулгасан. Нийт тарьсан суулгацын тоо 2,000 ш болсон. Шимт хөрсийг арчилан хамгаалах, ажлын хүрээнд усалгааны зарим нэг тоног төхөөрөмжтэй болсон.

Шимт хөрсийг уурхайлалтын өмнө урьдчилан хуулж, шимт хөрсний овоолгод бүүлгаж, хураадаг. Зардал нь үйл ажиллагааны зардалд хамаарна.

Уурхайн дотоод овоолго үргэлжлүүлэн хийгдэж байна. Дотоод овоолгын суурин дээр өндөрлөх ажлаар 150 мян.м3 орчим хөрс хуулж дотоод овоолгод байршуулсан. Дотоод овоолго үүсгэсэн талбайн хэмжээ 6.28 га талбайг хамраад байна.

3

Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний Төлөвлөгөө

Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлтэнд
нийт 1,060.2 мян.төгрөг зарцуулсан.

Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээ

Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ

Орон нутгаас нөхөн сэргээлт хийлгэх саналын дагуу гүйцэтгэнэ.

Гүйцэтгэл / Нийт 1,060.2 мян.төгрөг зарцуулсан /

Дорноговь аймгийн БОАЖГ-аас Даланжаргалан сумын Элдэв багийн нутагт, уурхайгаас баруун урд зүгт 9 болон 11 км-зайтай “Бумбат”, “Сээрийн булаг” хэмээх газарт эзэнгүй орхигдсон жоншний ухмалуудыг 2022 оны дүйцүүлэн хамгаалах ажилд үүрэг болгосон.

Ухашын ойролцоо байх шимт болон хөрсний овоолгуудыг зөөвөрлөн хучилт хийн ойр орчмын гадаргуутай адил түвшинд тэгшлэх байдлаар нөхөн сэргээлтийн ажлыг гүйцэтгэсэн. Уг ажлыг 09-р сарын 11-нд 1 ковш, 1 автомашин, 2 хүн ажилласан.

4

Түүх соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний Төлөвлөгөө

Түүх соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлтэнд нийт 2,720.0 мян.төгрөг зарцуулсан.

Түүх соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээ

Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ

Түүх соёлын өв дурсгалуудын талаарх мэдээлэлд анхааралтай хандах, сэргээх ажилд оролцох.

Судалгаанд ороцох

Нутгийн иргэдийн уламжлалт амьдралын хэв маяг, тахилга шүтлэгт хүндэтгэлтэй хандах, дэмжлэх үзүүлэх

Гүйцэтгэл / Нийт 2,720.0 мян.төгрөг зарцуулсан /

Даланжаргалан сумын хэмжээнд байгаа соёлийн биет өвийн тодорхой хэсгийн судалгаа болон түүнийг сэргээн засварлах ажилд 2021 оны 9-р сарын 4-ний өдөр оролцсон. 2022 онд уурхай ажиллаагүй боловч "Их нартын байгалийн нөөц газар"-тай хамтын ажиллагааны хүрээнд "Их нартын судалгааны төв"-ийн өвөлжилтийн бэлтгэл ажлыг хангах үүднээс 6 тн нүүрс хандивлаж судалгааны ажлыг тасралтгүй явуулахад дэмжлэг үзүүлж, хамтарч ажилласан.

Багийн иргэдийн зохион байгуулж байгаа энэ төрлийн үйл ажиллагааг дэмжих туслах зорилгоор хандив өгсөн. Энэхүү ажлын зардал 2,000.0 мян.төгрөг.

5

Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө

Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтэнд нийт
6,353.0 мян.төгрөг зарцуулсан.

Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө-1

Хэрэгжүүлэх арга ХЭМЖЭЭ

Цаг агаарын мэдээг ашиглах

Гал түймэр, болзошгүй аюулаас сэргийлэх арга хэмжээний сургалт

Гал түймэртэй тэмцэх багаж хэрэгсэл, галын хор зэргийг байрлуулж, шалгах байх

Болзошгүй ослын үед авах арга хэмжээг нийт албан хаагчдад танилцуулах

ХХАА-ны журмыг таниулах сахиулж, хэрэгжүүлэх

Хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэгслээр хангах

Тоног төхөөрөмжийн бүрэн бүтэн байдалд хяналт тавьж, засвар үйлчилгээг тогтмол хийх

Гүйцэтгэл / Нийт 5,783.0 мян.төгрөг зарцуулсан /

Телевиз болон утасны цаг агаарын мэдээг тогтмол ашигладаг.

- Уурхайн бүс нь говийн бүс нутагт хамаарах тул тэл хээрийн бүстэй харьцуулахад гал түймрын аюул харьцангуй багатай. Ажлын байр, амрах байр гэх мэт обектын гар түймрээс сэргийлэх, мэдээлэх ажлыг сайн хийж холбогдох газраас галын дүгнэлтийг авч ажиллаж байна.

- Галын хорнуудыг тогтмол хугацаанд шалгадаг бөгөөд 10-н ширхэг галын хорыг дахин цэнэглүүлсэн. Галын аюулыг мэдээлэх хэрэгсэлээс 5 ш төхөөрөмж нэмж сүүлгасан.

- ХАБЭА-н төлөвлөгөө, гамшиг ослын үеийн төлөвлөгөөтэй.

- Ажилчдад аливаа осол эрсдлийн үед өөрийгөө хэрхэн хамгаалах, цугларах цэгийн ойлголтыг ХАБЭА-н сургалтын хүрээнд таниулга хийдэг. Зардал нь үйл ажиллагааны зардалд хамаарна.

Ажилчдын өдөр тутмын зааварчилгаа өгч ажилладаг. Ажил эхлэхэд өөрийн ХАБЭА-н инженер нийт ажилчдад сургалт зохион байгуулсан. Энэхүү ажилд 100.0 мян.төгрөг зарцуулсан.

Ажилчдад нормт хувцас, ажлын бээлий, маск гэх мэт нэг бүрийн хувцас хэрэглээр хангасан. Энэхүү ажлын зардалд 5,533.0 мян.төгрөг зарцуулсан.

Түрээсийн тоног төхөөрөмжүүдийн машин техникийн үзлэгийг тогтмол хийж, нэг бүрийн хэрэгслийн бэлэн байдлыг байнга шалгаж, дутсан болон эвдэрсэн тохиолдолд засуулах болон нөхөн байршуулуулдаг.

Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө-2

Хэрэгжүүлэх арга ХЭМЖЭЭ

Салхи ихтэй, тоосжилт үүсэх улиралд тоосжилтыг бууруулах арга хэмжээ авах

Орчны бүрэлдэхүүн хэсгүүдийн шинжилгээг хөндлөнгийн лабораториор баталгаажуулах

Шимт хөрсний овоолгын бүрэн бүтэн байдлыг хянах

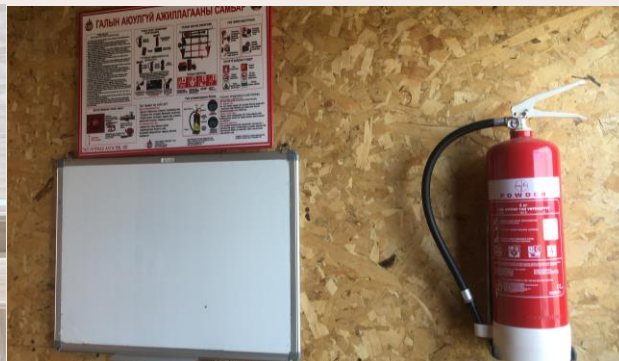
Уурхайн бүсэд орж ирсэн иргэдийн мал, зэрлэг амьтан хохиролд өртсөн тохиолдолд нөхөн олговор олгох

Гүйцэтгэл / Доорх ажлуудад 570.0 мян.төгрөг зарцуулсан /

- Тоос гаргахгүй боломжит бүх нөхцөлийн өөрсдийн нөөц бололцоонд тулгуурлан байнга хийдэг /усалгаа, зам талбайг түрэх, хурд тохируулах/.
- УБ хотын УЦУОШГ-ийн “Байгаль Орчин, Хэмжил Зүйн Төв Лаборатор”-т жилд 2 удаа хийлгэдэг бөгөөд энэ жил уурхайн ажиллаагүй тул 1 удаа буюу хийлгэсэн. Үүнд дуу чимээ, хөрс, ус, агаарын шинжилгээг тогтмол хийлгэж явдаг. Тус ажилд 570.0 мян.төгрөг зарцуулсан.

Шимт хөрсний овоолгод бороо ороогүй үед байнгийн усалгаа хийдэг бөгөөд уулын инженер, мастерууд байгын үзлэг хийж байдаг.

Уурхайн талбайг тойруулсан, хүн, мал, амьтан нэвтрэхээс сэргийлсэн аюулгүйн бүстэй. Ганц ширхэг орц, гарцтай бөгөөд 24 цагийн харуул хамгаалалттай тул гадын хүн болон малыг нэвтрүүлдэггүй. Энэ төрлийн эрсдэлд нөхцөл үүсээгүй.

6

Хог, хаягдлын менежментийн Төлөвлөгөө

Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтэнд нийт
2,100.0 мян.төгрөг зарцуулсан.

Хог хаягдлын менежмент-1

Хэрэгжүүлэх арга ХЭМЖЭЭ

Хог хаягдлыг ангилж, дахин ашиглах зайлуулах арга хэмжээнүүдийг тодорхойлох

Бүх төрлийн дахин башиглах боломжтой хог хаягдлыг холбогдох байгууллагад тушаах

Хог хаягдлыг ангилж, хадгалан тогтмол хугацаанд тээвэрлэх

Одоо ашиглаж буй бие засах газрыг даруй халдваргүйжүүлэлт хийж дарж, булшлах

Гүйцэтгэл / Доорх ажлуудад 1,350.0 мян.төгрөг зарцуулсан /

- Ахуйн хог хаягдлыг эх үүсвэр дээр нь ангилан ялгалт хийх зорилгын хүрээнд уурхайн ажилчдын тосгонд тэмдэгжүүлсэн, 3-н тусгаарлалт бүхий ахуйн 2 хогийн савыг 2020 онд ашиглалтанд өгч үр дүнтэй ашиглаж байна.

- 2022 онд дахин нэг ангилах савыг ашиглалтанд оруулсан. Энэ ажилд 150.0 мян.төгрөг зарцуулсан.

Хог хаягдлыг Олон-овоо багийн хогийн цэгт 2-3 сард 1 удаа төвлөрүүлдэг. Уурхай ажиллаагүй тул хог хаягдал үүсээгүй. Уурхайн талбайн хог хаягдлыг улирал тутам хийдэг бөгөөд тайлант жил 9 болон 10-р саруудад 50 гаруй хүн, 3-4 техникийн бүрэлдэхүүнтэй хийсэн бөгөөд 1,200.0 мян.төгрөг зарцуулсан.

Уурхай 2022 онд бүтээн байгуулалтын саруудад ажиллаагүй тул боловсон 00 барих асуудал энэ жил шийдэгдээгүй боловч он гарангуут даруй хэрэгжүүлнэ. Одоогийн 00-ийг хлорминтой уусмалаар ариутган ашиглаж байна.

Хог хаягдлын менежмент-2

Хэрэгжүүлэх арга ХЭМЖЭЭ

Хөрсийг тосоор бохирдуулахгүй байх, бохирдсон хөрсийг эрүүлжүүлж шилжүүлэх

Засвар, үйлчилгээг агуулахын дэвсгэрт хийж тос хөрсөнд асгарахаас сэргийлэх

Аюултай хог хаягдлыг дахин ашиглах эсвэл тухайн чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг байгууллагад хүлээлгэн өгөх

Техник тоног төхөөрөмжийн шуугиан бууруулах арга хэмжээ

Дуу шуугиантай ажлын байрны ажилчдын сонсголыг хамгаалах

Гүйцэтгэл / Доорх ажлуудад 750.0 мян.төгрөг зарцуулсан /

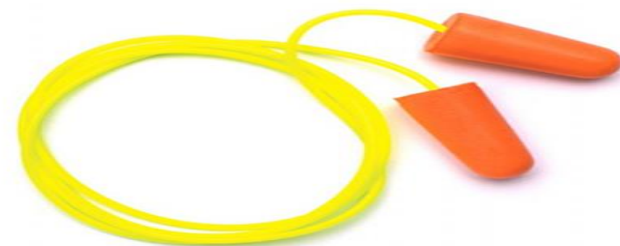
Засварын талбайг цементэн суурьтай болгосон тул уурхайд хөрс бохирдох эрсдэлээс бүрэн сэргийлж чадсан.

Мөн гадна тээврийн автомашины зогсоолыг цэментжүүлсэн.

Аюултай хог хаягдал болох дугуй, аккумулятор, тосыг тусгай зөвшөөрөл бүхий "Алтан Оршихуй групп" ХХК-тай гэрээ байгуулж зориулалтын газарт хуримтлал үүсгэж байгаад тушаадаг зарчимтай. Оны эхний үлдэгдэл дээр цаашид нэмэгдэх шингэн хаягдалыг хуримтлуулж 11-р сарын 16-нд хүргүүлсэн. Энэ ажилд 500.0 мян.төгрөг зарцуулсан.

Ажилчдын амрах байрыг шинээр зохион байгуулж битүү дээвэртэй болгож, дуу чимээ тусгаарлалт, дулаан хангамж, ая тухтай нөхцөлийг бүрдүүлсэн.

Орчны дуу шуугианы хэмжилтийг жилд 2 удаа хийлгэдэг боловч тайлант жил уурхай ажиллаагүй тул 1 удаа хийлгэсэн. Бутлуурын ажилчдад хамгаалах чихэвчийг тогтмол ашиглуулдаг.

6

Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр

Орчны хяналт шинжилгээний төлөвлөгөөний биелэлтэнд нийт
570.0 мян.төгрөг зарцуулсан.

Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр-1

Хэрэгжүүлэх арга ХЭМЖЭЭ

Агаарын шинжилгээ

Дээжийн тоо: 4

Байршил: Овоолгоос 100 м, 500 м, кемп, хөрсний овоолго

Давтамж: Жилд 2 удаа

Шинжилгээ: утааны хий, тоос

Хөрсний шинжилгээ

Дээжийн тоо: 4

Байршил: Овоолгоос 200 м, кемп, хог хаягдал, цэвэр хөрс

Давтамж: Жилд 2 удаа

Шинжилгээ: Ерөнхий, хүнд металл

Гүйцэтгэл / Нийт 570.0 мян.төгрөг зарцуулсан /

Агаарын шинжилгээнээс үзэхэд нормт хэмжээнд байх бөгөөд өмнөх жилүүдтэй ойролцоо түвшинд байна.

Бутлуурын орчимд дуу чимээ ихтэй нь тогтоогдсон тул ажилчдад сонсгол хамгаалах чихэвч хэрэглүүлдэг.

Дээжийн тоо: 4

Байршил: нүүрсний талбай, уурхайн салхин доор болон дээр, кемп

Давтамж: 1 удаа / уурхай ажиллаагүй байсан тул хаврын шинжилгээ хийгдэж чадаагүй /

Шинжилгээ: утааны хий, тоос, дуу чимээ

Хөрсний шинжилгээний үр дүнгээс үзэхэд ерөнхий болон хүнд металлын хэмжээ нормт хэмжээнд байх бөгөөд өмнөх жилүүдтэй ойролцоо түвшинд байна. Чийг өмнөх жилээс 2% нэмэгдсэн байх бөгөөд рН-орчин 1 нэгжээр буурч 6.5%, ялмагийн хэмжээ нэмэгдэж 0.86% болсон байна.

Дээжийн тоо: 4

Байршил: Бутлуурын орчим, уурхайн салхин доор, кемп. Мөн цэвэр хөрсний 1 дээжинд агрохими хийлгэсэн.

Давтамж: 1 удаа / уурхай ажиллаагүй байсан тул хаврын шинжилгээ хийгдэж чадаагүй /

Шинжилгээ: 3-н дээжинд ерөнхий болон хүнд металл. Цэвэр хөрсөнд агрохими

Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр-2

Хэрэгжүүлэх арга ХЭМЖЭЭ

Ургамал

Шинээр ашиглалт явуулах талбай болон нөхөн сэргээсэн талбайд ховор ургамалын хяналт

Амьтан

Уурхайн талбайн хэмжээнд уурхайн нөлөөллийн бүсийн зэрлэг амьтадын хяналт

Усан орчин

Дээжийн тоо: 1
Байршил: Ундны ус хэрэглэж байгаа цэгээс
Давтамж: Жилд 2 удаа
Шинжилгээ: Химийн ерөнхий

Гүйцэтгэл / Нийт 570.0 мян.төгрөг зарцуулсан /

Байгаль орчны төлөв байдлын тайлангын ажлын хүрээнд ургамал болон амьтны аймгийн судалгааний ажил хийгдсэн. Ховор ургамал бүртгэгдээгүй.

Уурхайн бүсэд 2 ш үнэг 2021 оноос амьдарч байгаа бөгөөд энэ жил гаварласан.

Олон удаагийн давтамжит судалгаанд үндэслэн мониторинг хийх ажлын эхлэл нь 2020 оны 10-р сараас эхэлсэн БОННУ-ний тодотгол боловсруулах ажлын хүрээнд хийгдсэн бөгөөд БОННУ-г Элдэв багийн ИТХ-аар 2022.10-р сард хэлэлцүүлж дэмжигдсэн.

2022.09.11-ний өдөр зөөврийн ундны усны дээжинд шинжилгээ хийлгэсэн. Тус шинжилгээгээр усны чанар, усны элементийн шинжилгээ, хүнд металл зэрэг шаардлагатай шинжилгээний ажлуудыг гүйцэтгэсэн. Шинжилгээний үр дүнгээр хатуулаггүй, рН-ийн орчин хэвийн, бусад эрдсүүд хэвийн хэмжээнд байгаа нь харагдсан.

Дээжийн тоо: 1

Байршил: Ундны уснаас.

Давтамж: 1 удаа / уурхай ажиллаагүй байсан тул хаврын шинжилгээ хийгдэж чадаагүй /

Шинжилгээ: 1 дээжинд химийн ерөнхий шинжилгээ

7

Удирдлага зохион байгуулалтын ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөөний биелэлтэнд нийт
80,670.0 мян.төгрөг зарцуулсан.

Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө-1

Хэрэгжүүлэх арга ХЭМЖЭЭ

Сөрөг нөлөөллийг бууруулах
зөвлөмжүүдийг хэрэгжүүлэх

БО асуудал хариуцсан
мэргэжилтэнтэй болох

ХАБЭА-н сургалтыг тогтмол
хийх

БО хамгаалах сургалтыг хийх,
БО хамгаалагчтай хамтарч
ажиллах.

Гал унтраах хэрэгслээр хангах,
гал унтраах арга хэмжээг авах

Гүйцэтгэл / Доорх ажлуудад 900.0 мян.төгрөг зарцуулсан /

Менежментийн төлөвлөгөөнд тусгагдсан ажлуудыг хэрэгжүүлэн ажиллаж байна.

Байгаль орчин хамгаалах чиглэлийн “Солонгон төгөл”ХХК-тай хамтарч ажилладаг. 2022 онд уурхай ажиллаагүй бөгөөд 2023 оноос орон тооны ажилтантай болно.

ХАБЭА-н сургалтыг дотооддоо зохион байгуулдаг. Сургалтанд хамруулж шинээр нэмж 1 ХАБЭА-н ажилтантай болсон. Сургалтын зардлын төлбөр 650.0 мян.төгрөг.

ХАБЭА-н сургалтын үеээр нэмэлтээр БО хамгаалах, хог хаягдлын сургалтыг 1 удаа хийсэн. Сум болон багийн удирдлагатай байнгын хамтын ажиллагаатай.

Галын мэдээлэх төхөөрөмжүүдийг сайжруулах, галын хорыг дахин цэнэглүүлсэн. Зардал 250.0 мян.төгрөг.

Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө-2

Хэрэгжүүлэх арга ХЭМЖЭЭ

БО аудит хийлгэх

Газрын төлөв байдал, хянан баталгааг 5 жил тутам хийлгэх

Орон нутгийн иргэдийн санал болон сумын багийн төвийн цаашдын хөгжилд туслалцаа үзүүлэх

Нөлөөлөлд өртөж буй иргэдийг эмчийн үзлэгт хамруулах ажлыг бусад ААН-үүдтэй хамтарч хийх

Гүйцэтгэл / Доорх ажлуудад 79,770.0 мян.төгрөг зарцуулсан /

Энэхүү ажлыг 2021 онд хийлгэсэн, дүгнэлтийн дагуу ажлаа зохион байгуулж байна.

“Өндөр Хаан трэйдинг”ХХК-тай 2022 оны 09-р сард гэрээ хийж ажил нь эхэлсэн бөгөөд ажил эцэслэгдээгүй байна. Зардал 11,000.0 мян.төгрөг.

- Багийн иргэдийн нийтийн хуралд 2022 онд нийт 5-н удаа оролцож үйл ажиллагаа танилцуулж ажилласан байдаг. Тулгамдаж байгаа асуудлыг шийдэхэд хамтарч ажиллаж байна.
- Багийн шинэ байртай болоход дэмжлэг үзүүлэхэд 6 сая.төг * 3-н хүүхдүүдийн сургалтийн төлбөрт 7.61 сая.төг, * багийн дундын санд 3 сая.төг, * сумын төрөх байрны тохижилт 4.16 сая.төг, * өвс тэжээл 2200 боодол буюу нийт 30 сая.төг, * багийн 40-н айлд тус бүр 2 тн нүүрс буюу 9.6 сая.төг, * аймгийн асрамжийн төвд 70 тн нүүрс буюу 8.4 сая.төгрөг гэх мэт зардлуудыг одоогийн байдлаар шийдвэрлэж ажлаад байна. Энэхүү ажлын зардал 68,770.0 мян.төгрөг.

8

Оролцогч
талуудад
Төлөвлөгөөний
биелэлтийг тайлагнах

Оролцогч талуудад төлөвлөгөөний биелэлтийг тайлагнах

Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ

Иргэд олон нийтийн санал хүсэлтийг хүлээн авч төсөлтэй холбоотой асуудлыг шийдвэрлэх

Байгаль орчны сар бүрийн тайланг хүргүүлж санал авах

Сумын ЗД-д жилийн тайланг хүргүүлж танилцуулга хийх ба санал авах

Багийн ИНХ-д жилийн тайланг хүргүүлж танилцуулга хийх ба санал авах

БОАЖЯ-д тухайн жилийн тайланг боловсруулан хүргүүлэх. Санал зөвлөмж авах

Гүйцэтгэл

Сум, багийн, сонирхогч эдгээдүүд уурхайн үйл ажиллагаатай танилцахад чөлөөтэй хүлээн авч ажилладаг

Байгаль орчин хяналт шинжилгээний ажлын тайланг Даланжаргалан сумын БОМ хагас болон бүтэн жилээр хүргүүлсэн.

Байгаль орчин хяналт шинжилгээний ажлын тайланг Даланжаргалан сумын БОМ хагас болон бүтэн жилээр хүргүүлсэн.

Багийн ИНХ 2022 онд 10-р сарын байдлаар нийт 5-н удаа хурал зохион байгуулагдсан бөгөөд бүх хуралд оролцож ажлын тайлан, танилцуулгаа хийсэн.

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө, биелэлтийн тайланг хугацаанд нь Дорноговь аймагийн БОАЖГ болон БОАЖЯ-нд хүргүүлсэн.

2021 оны БОМТ-ний дагуу хийгдсэн ажлын биелэлтийн зардал

Бүрэлдэхүүн хэсгүүд	Зардал мян.төг
Агаар мандалд учруулах сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлтийн зардал	7045,0
Усан орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлтийн зардал	800,0
Хөрсөн бүрхэвчид учруулах сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлтийн зардал	1185,0
Нөхөн сэргээлтийн арга хэмжээний биелэлтийн зардал	2907,0
Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний биелэлтийн зардал	1060,1
Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлтийн зардал	2720,0
Осол эрсдлийн менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн зардал	6353,0
Хог, хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн зардал	2100,0
Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөөний биелэлтийн зардал	80670,0
Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн биелэлтийн зардал	570,0
Нийт дүн	105410,2

Thank you

Mirjam Nilsson

mirjam@contoso.com

www.contoso.com

